

Н. С. КОЛЕГОВ

ДАЄВОГА
ИТОУАС

ДА
ОБЛАСТУРСА
НАРТОРГАНІЗАЦІА

ВОЗБУВІА
МОУАС

КОМІНГА ЛЕЗАНІН-1951

Н. С. КОЛЕГОВ

ДАС ВОГА ИТОГJАС
ДА ОБЛАСТУВСА
ПАРТОГАНЪЗАТСІJАЛӨН
ВОЗÖ ВЫЛÖ МОГJАС

(Комі Автономіjалы дас во тыріг кeжлö).

КОМІ НЫГА ЛЕЗАНІН
СЫКТЫВКАР, 1931

Н. С. КОЛЕГОВ — Основные итоги за 10 лет и задачи Обл. парторганизации — (к десятилетию Автономной Области Коми)

Отпечатано в типографии Коми

Из-ва в колич. 4500 экз.

Зак. № 5611. Облит

№ 421, Сыктывкар

1931 г.

1. Дас воға ітоғјас да воғо ыло могос областувса партіјној оргањізатсіјалон

(Комі Автономіјалы дас во тыріг кежло).

Пролетаріат револютсіја вермом подув ылын, Ленинскөј национальнөј політика оломо портөм подув ылын дас во сайын воли котыртөма Автономіјаа Комі област (1921 воын, август төлыгын). Комі ужалыс јоз, кычї і мукөд важон увтыртөм јозјас пролетаріат револютсіја вермом бөрын, коммунист партіја туддөд-лөмөн бөстисны (получили) права воғо кыпөдны да јонмөдны советскөј государственност национальнөј да бытөвөј условіјөс сертї (партіјалон X сјезд); лолны правајас хожајственно-політїческөј оломсө да культу-расө воғо кыпөдны ас кыв ылын, лої права кыпөдны национальнөј формаа да социализтїческөј тыщкөсса культура, бырөдны неравенствосө, бөрө колөмсө, кодї қолліс важ строгаһ-на. Национальнөј політика нуөдөмын коммунист партіја пуктыліс мед-ыжыд мөгон: „сетны бөрө колөм натијаяслы возмож-ност вөтөдны центральнөј Россијаөс государственност культура да овмөс бокгаһыс“ (Сталин), лібө мөд кыв-јон „отсавны мукөд сорһаа ужалыс јозлы вөтөдны воғынжык муныс центральнөј Россијаөс“ (XII сјезд).

Мунис дас воһын, кычї Комі областувса ужалыс јоз коммунист партіја веккөдлөмөн, „пролетаріат дик-татураон дорјөм улын“ (Сталин) Совет сојузса став ужалыс ө јөзкөд өтвылыс течөны мїжан странаын ылы оломо-социализм.

Комі Автономіялы дас во тырём куза итогжассо—кө ми кутам артавны торжөн, натсіональнөй рамкажасын сія лоё Ленин велөдөмыс (Ленинизм) нежөм. Сталин жортвіставліс: „натсіја праважас јылыс вопрос абу торја вопрос, а пролетаріат револютсіја өтүвја вопрослөн јукөд, коді подчінајтчө общөй вопрослы да відлавөө общөй вопроскөд өтвылыс“. Сы вөсна мјан мог—кольөм кадсө відлавны пролетаріат револютсіја өтүвја вопрос бокгаңыс, пролетаріат диктатураөс да Совет Сојузын став сотсіализм течан ужсө јонмөдөм, чорөдөм бокгаңыс.

Еща-на петкөдны дас во чөжса достіженьнөжаслыс фактјас, најө збылторјасі лоіны најө Ленинскөй натсіональнөй політика вескыдлун вөсна.

Мјанлы—парторганізатсіјалы быт колө тајө історіческөй годовщјнасө кольөдігөн робочөјјас пөвсын, областувса став ужалыс јөз пөвсын интернатсіональнөй воспітаннө нуөдомөн обеспечітны решајущөй вермөмјас (победаяс) сотсіализм течан быд участокын. Колө творческөй ентузіазмсө кыпөдөмөн, содөм актївностсө котыртөмөн да тудөдлөмөн—став массаөн узкөдчыны „хоҗајственнөй перекоп“ бөгтөм вылө—пјатїлетка решајущөй көймөд волыс сотсіалїстїческөй Выл Војвыз течөмын, тани медыжыд могуыс автономіялы дас во тырём лунсө кольөдөмын.

Сїзкө—дас во тырөмсө колө кольөдны сїзїк, медым став хоҗајственно-полїтїческөй планјассө вөлі содтөдөн тыртөма, медза-нын вөрлежөм да вөркылөдан ужјас, тувсов гөра-көза да кольлектївізатсіја да мукөд ужјас помалөмөн. Тајөс ми вермам вөчныс, збылыс-кө обеспечітам став фронт пасталаыс кулакјас вылө наступајтөм, партїја генеральнөй туҗысаң быдгама нежөмјаскөд немжалїтгөг коасөмөн, классөвөй бөдіделност да вермөм вылө зілөмсө, көсјөмсө органїзатсіја—

са быд шленлыг, пролетарскöй организацијаслыг, робочöй да ужалыг массалыг кыпöдöмөн.

дас во тырём коллөдигөн мијанлы колө обеспечитны вожд чорыда јонмөдөмсө кызи партијној организацијас, сиз-жө и массакөд јитөд кутыг (приводные ремни) пролетарскöй организацијасөс. Тајөс-жө ми вермам вöчны партијалыг генералној виз чорыда да чоткөја нуөдөмөн да став органјаслыг ужгө большевикјас ногөн перестроитөмөн.

Сөгга ми огө вермөј дај оз поз дасөд во коллөдигөн ограничитчыны сөмын өнија боевөј могјасөн ферт тајө медколана, өтщөщ мијанлы ковмас визөдлыны и вожд социализм вермөм перспективаяс вылас. Тајө перспективаыс „решајушщөј победалөн перспективаыс оз вермыне кыпөдны выложык энтузиазмсө да вылтрудөвөј подьемсө робочөј класслыг да ужалыг крөгваналыг (ВКП(б) ЦК-да ЦКК декабрсаөтувја пленум).

Ташөм основној могјас партијној организацијалөн Коми автономиялыг дасөд годовщина коллөдигөн.

II. Ми пырим-нын социализм кадө.

Коми автономия областлөн годовщина кад сертыс өтлаагө экономическөј вылт политика вылө вужөмган дас во тырөмкөд. Мијанлы колө визөдлыны социалистическөј строительство колөм кад вылас общөј итогјас вылас оз сы вөсна сөмын, мы историческөј датјасыс налөн өтлаагөн, а медеасө сы вөсна, мы пролетариат революција, пролетариат диктатура јонмөдөмыс да социализмлөн вермөмыс ме дколана өс мијанлы. Сөмын та бокгаң визөдөмөн да тајө могјасө олөмө пөртөм бокгаң мијанлы лөб визөдлыны асланым достиженьнөјас да сузгытөмторјас вылө. Мијан уөпехјасыс—пролетариат дик-

татура јонмөмлөнрезультатјас—соціалізм
вермөмлөнрезультатјас. Коді зилө боотны мјан-
лыг достіженнөјас торјөн Совет Сојузыг, сіјө катовтчө
местнөј натсіоналізмлаң, „торјөдчыны, тупкысны
натсіоналнөј кыш пыщкө.“ (Сталин).

Кушөм-нө основнөј итогјасыс економіческөј вы-
політика нуөдөмлөн дас воєн? Коммуніст партіја во-
зын сулалө вөлі мог тајө політикасө нуөдны больше-
викјас ногөн, Ленин ногөн. Владимир Ильич 1922 воєн
віставліс: „мі өні бөрынтчам, сөмынтајөс мі
вөчам сы вөсна, мед ескө первој бөрынт-
чыны, а сөгга котөртөмөн нөшта ылөжык
четчыштны воқө.“. Мјан врагјас мөвпалөны вө-
лі, кутөны вөлі надеја советјас буржуазнөј перерож-
дєннө вылө, капіталізм победа вылө.

НЕП-лөн пыщкөсыс, кыңі сіјөс чоткөја урчтіліс Ста-
лин јорт, сені, мыј „НЕП-ыс ем аслыс пөлөс політика
пролетаріат госуларстволөн, коді леқө капіталізмсө,
пролетаріат госуларство кың команднөј высотажас
колөмөн, коді арталөма капіталізм да сотсіалізм эле-
ментјас костын вермасөм, коді лөгөдөма, медым
быдмасны, јонмасны сотсіалістическөј элементјас да
најө вермасны капіталістическөј элементјасөб, коді
вөчөма сы вөсна, мед бырөдны классјас да тєчны
подув сотсіалістическөј економікалы,

НЕП дас во тырөм куңа итогјас арталігөн мі
вермам вескыда віставны: партіјалөн Ленинскөј полі-
тикаыс верміс, мјан классөвөј врагјаслөн да імперіа-
лістјаслөн мөвпалөмјасыс қікөқ пазалісны, сің-жө лоі
қікөқ вермөма партіја генєралнөј тујвіч вылө ушла-
гысјасөс, кыңі троцкістјасөс—кодјас өні катовтчісны
контрреволютсіоннөј меньшевістскөј поңтсіјајас вылө
сің-жө і вескыдыв кєжысјасөс, көдјас бөрынтчөны
кулакјас, капіталіст элементјас возын, кодјаслөн
тујвічыс вайөдө сотсіалізм тєчөмсө орөдөм вылө да
капіталізм бөр кыпөдөмлаң.

Лєнінскöй політіка да партія генералнöй туй-віч вермөм жылыг вiсталоны ташөм торјас:

а) 1921 вогаң 1930 вођа „народнöй докод codic ноль мында; цензовöй промышленноетлөн валөвöй продуктсја codic 12¹/₂ пөв; көђа плөшцад—1¹/₂ пөв; товарооборот—5¹/₂ пөв, корттујас вылын груз бергөдчөм—6 пөв дорыг унжык“.

„Частнöй секторлөн продуктсја поснi промышленносткөд өтыв 1921 воын вөлі 36% став продуктсја пын, а 1930 воын—5%; көђа плөшцад сөртi—частнöй секторлөн прөчентыс 99-саң угіс 67 прөчентөз, товарооборот сөртi (рознычаөн)—частнöй секторлөн прөчентыс чiніс 75-гаң 5,5 прөчентөз. Тајө лыдпасјасыс петкөдлөны сотсіализм течөм вођө кыпыда да вермана мунөм жылыг“ (сөветјас VI сјезд вылын Молотов јорт вiсталомы).

б) Вывтi гырыг успехјас сотсіалистiческöй промышленност кыпалөмын, медга-нын тажолöй промышленностлөн—iндустрiјалөн. Колөм 1930 воын-нын промышленностлөн во гөгөрөа проiзводствоыс codic војнаөзса кад дорыг кык мында унжык. Промышленностлөн уфелнöй весыс ыжыджык-нын вiзму овмөс дорыг, а тајө-өд лөб-нын, мыј мi сулалам кад воңын, кор вiзму овмөс вөдiтана (аграрнöй) странаыг пөртчам iндустрiалнöй странаө (Сталин). Нөшта колө содтыны—мiјан iндустрiализатсјаыс сотсіалистiческöй: сiјө обеспечивајтө дај обеспечитiс-нын победасө промышленностын өтувја секторлыг частно-капіталiстiческöй сектор вылын.

в) Вiт вога план олөмө пөртөм; тајө гранфiознöй ужыс; өтi-кө—лептө мiјан врагјаслыг бешенство-сө да эверјас код неनावiтсө налыс, а мөдарсаң-кө бара кыподө ентузiазмсө ставмуыввса робочöй класслыг бөрлан муныс капіталiзмөс венөм вылө.

Вiт вога плансө ноль воөн, а основнöй рөшајуш-щöй отраслјасын 3 воөн,—со кушөм большевiстскöй өдјас сотсіализм течан ужын.

г) Бөвлөтөм ыжыд «ставмуывса-історическөй значеннөа успехјас візму овмөсын сотсіалістическөй реконструктсіја нуөдөмын—колхозјас да совхозјас стрөйтөмын. Шөркөдөма крестаналөн сотсіализмлаң решительнөја бергөдчөмыс, коді төдчө колхозјас течөм кыпыда мунөны (1931 вога апрель 1 лун кежлө Сојуз пасталаын колхозјасын вөлі өтүвтөма 42% став овмөс піыө) выль ног пунктисны классөвөј вынсө міјан государствоын: „өніган медыжыд да медјон мыжөдөн (операөн) сиктын лөбны колхозјасө пырөм крестана“ (Сөветјаслөн VI сјезд). Сорвыв коллективізатсіја нуөдөмөн партіја да сөвет власт вужісны кулакјасөс кыңи классөс бырөдан пөлітіка вылө, а тајө-өд лө: „робочөј класслөн штурм нуөдөм капіталістическөй експлоатціја медбөрја колласјас вылө“ (XVI партсјезд).

д) Мі пырім-нын сотсіализм кадө, став фронт пагта капіталістическөй элементјас вылө пагкыда наступленнө нуөдан кадө. Мі пырім-нын пјатілетка решајушщөј којмөд воө, тајө вога планјасө олөмө пөртөмыс лөө-нын сотсіалістическөй економікалыө подув течөмсө помалөмөн. „Торјөн олыө быд гөль да шөркөдөма крестанін воғын, коді езна пыр колхозө сувтіс сурөса өтөі вопрос—колхоз дор, лөбө колхозлы паныд“ (Сөветјаслөн VI сјезд). Сөветјас VI сјезд вылын аслас докладын Молотов јорт та јылыө вөгаліс: „Колхоз дор, колхозјас течан уж дор—тајө лөб сөвет властөс дорјөм, кулаккөд чорыда вермаөм. Колхозлы паныд, колхозјас течан ужлы паныд мунөм—тајө лөб кулаклы отсалөм, сөвет властль паныда мунөм. Шөрыс тани оз вермы лоны. Колө бөрјыны.

Міјан странаын сотсіализмпөн победаыс генеральнөј тујвіз вескыда нуөдөм вөсна обеспечитөма ставнас. »Строительство бокван мед коланторсө мі вөчөм-нын. Міјанлы зев-нын еща колі: велөдны тех-

ника, овладејтны наука. Кор ми тајос вѣчам, мијан
лобны сещѣм ѿдјас, код жылыс ми ѿни и мѡвпыштныс
огѡлыстѡј*. (Сталин, хоѡајственныкјас воѡын сулалан
могјас жылыс). Ми добѣтчим вѡвлытѡм ѿдјас, везѣг
медвоѡын муныс капѣталѣст странајаслы (кыпѡдчан
кадѡ) вермытѣм ѿдјас, сѡмын уровень сертыс ми јона-
бѡрѡ колѣм. Капѣталѣстјас кыщ пыщкын олан условѣјѡ-
јас дырѣ бѡрѡ колны—сѣјѡ лоѡ налы сетѣм, најѡ
кѣпод улѡ сурѡм. Со мыј вѡсна ѿдјаслѡн вывѣтѣ ыжыд
значеныѡыс, најѡс лычѡдѡм жылыс вермѡны сорнѣтны
сѡмын классѡвѡј врагјас да налѡн агентјас—оппор-
туныстјас.

Сѡеетјас VI сјездѡн пунктѡм мог—,локган да с
воѡн... вѡтѡдны да панјыны техника да
економѣка боксаѡ воѡын муныс капѣталѣст
странајасѡс“—лоѡ боевѡј лозунгѡн.

Со кущѡм основнѡј выводјас поѡѡ вѡчны колѡм
да с воѡа кадгыс:—вѡвлытѡма јонмѣс пролетарѣатлѡн
дѣктатура, чорѡыс выныс сотсѣалѣзм течыс страналѡн—
Сѡвет Сојузлѡн, „Сѡвет власт ѡни мед јон
власт ставмувылын“ (Сталин).

Сотсѣалѣзм течан ужын гѣгантскѡј успехјас бок-
саѡ вѣѡдѡмѡн ѡни мијанлы гѡгѡрвоѡана, мыј вѡсна
ставмувывса буржуазѣја кыпѡдчѡ Сѡвет Сојуз вылѡ
Економѣческѡј крѣзѣс вывѣтѣ јона пазкалѡм вѡсна, пѡд-
ны заводѣтѡм вѡсна капѣталѣстѣческѡј мѣр корѡѡ пе-
тан туж мусѡ вылѡ пѡв јуклѡмын, медвоѡ зѣлѡ асгыс
прѡтѣворечѣјѡјасѡ разрешѣтны СССР щѡт вылын. Кык
слѡм зѣкѡѡ торјалѡм кык стрѡј—капѣталѣстѣческѡј сѣз-
тема да сѣстема сотсѣалѣстѣческѡј—сулалѡны мѡда-мѡ-
дыслы вѡча. Мијан вынјасыс содѡны, кыѡѣ СССР
пыщкын, сѣз-жѡ и гранѣча сажын ставмувывса проле-
тарѣат пыщкын. Капѣталѣзмлѡн выныс чѣнѡ, подулыс
кокјас увгыс ѣсковтѡ, со мыј вѡсна капѣталѣстјас бес-
нујтѡны. Сѡмын капѣталѣстјаслы оз ков вунѡдны
Сѡветјас VI сјездыс прѡдупреждѣеныѡсѡ: „Сѡвет Со-

јуз вылө сружijöөн ускөдчөмыс öнijа кадö медыжыдö
спасност малы, кодi лыгтас торкны мирөн олөмсö да
ускөдчыны Совет Сојуз вылө“.

Со основнöj итөгяс Совет Сојузын сотсиализм
течөмын дас во чөжөн. Со вөвлытөм успехяс да по-
бедаяс СССР-ын сотсиализм течан ужын, кодяс обес-
печитисны иöшта ыжыджык öдяс овмөс да культура кы-
пөдан ужын важөн утыртөм, бөрө колөм натсijа-
яслыг.

III. Комi областлөн мед гырыө доөтjмен- нөjяс 10 воөн

Колөм дас во чөжөн Комi областувса ужалыг
jөзлөн народнöj овмөс кыпөдөмын, сiд-жө
i сотсиализм туй вылө сijöс вужөдөмын лöины зев
ыжыд успехяс. Тажö успехясыс емөс не сөмын ов-
мөс течөм боксаыс, но öтшөщ натсиональнöj культу-
ра лөбөдөмын. Колө торjөн вjставны, — медга-нын
Воjвыв краjө пырөман. Комi област сотсиалистичес-
көj Вел Воjвыв течан ужө областувса ужалыг jөвөс
кыскөмөн, — овмөс да культура кыпөдан öдяс jоня
содисны.

Воjвыв краjө пырөмөн Комi област вермисасыс
овмөссö чоткөjа спетсиализируйтны: вөр да вөр обраба-
тывайтан промышленност да промысяс паскөдөм да
кыпөдөм, прöдуктjясö экспорт вылө лөзөмөн, основ-
нөj спетсиализатсijа областувса овмөслөн“ (Краjком).

Колө шуны, мыj сөмын Воjвыв краjө пырөмөн
пролетариат нога руководство матыгтөмөн — област-
увса ужалыг jөз бөстчисны вjзму овмөссö вужөдны
сотсиализм туй вылө.

1. Овмөс течөм боксаыс мiжан успехясыс со көнi:
а) народнöj овмөслөн валөвöj прöдуктjя воjнаöдса
кад гөрти содiс 251,7% вылө (22.935.000 шайтсан
1913 воын содiс 57.727.100 шайтöз, 1929-30 воын).

б) Местнөй бјуджет 1.897.200 шайтган (1913 воын codic 8.885.500 шайтөз, (1929-30 воын) лыбө 468,3% војнабзса кад серті.

в) Медга-нын јона паскаліс вөр овмөс, војнабзса серті вөрлезөм 1929-30 во кежлө codic кујим мындаыс унжык; пјатылетка медвозза кык во чөжөн вөрлезан программа тыртөма лоі содтөдөн 23,8% вылө; тавога вөрлезан кад кежлө (1930-31 во) вөрлезан программаыс вайөдөма ноль мильон да жыи (4¹/₂ м.) кубометрөз (1913 воын вөлі лөзөма 726.400 кубометр).

г) Заводитө паскавны промышленнөй предпріяттөјас стрөйтөм, а војнабз-өд најө пөштөі ез вөвны; револутсіја бөрын вөчөма вөрпілітан 1 завод, консерв вөчан 1 завод, терпентіннөй 1 завод; заводитөма вөчны вөрпілітан 4 рамаа завод, кірпіч вөчан механіфірованнөй завод, замша вөчан завод—тајө заводјасыс лоө ештөдөма таво; нуөдөө реконструктсіја кык важ заводын (сов вөчан да чугунно літејнөй заводјасын).

д) Нуөдөны ызыскательнөй ыжыд ужјас нерп, ізшом да көрт рудаяс төдмалөм морыс.

е) Зікөз вежас областлыс економікасө стрөитана көрттүј Пінуғ—Сыктывкар костын, сіз-жө і автомобильнөй шогге Сыктывкар-Ухта костын; Лөгөдөма сынөдті ветлан тую Кардор-Сыктывкар костын,

ж) Візму овмөсын 1913 во серті көза площадь codic 153,5% вылө; скөт лыд—159,4%; 1931 вога мајпервој лун кежлө колхозјасө өтувтөма-нын 26% гөлдө да шөркөддем крөстана став овмөс пөвсыс, а вөт-вога план серті 1932 во помазіг кежлө вөлі індөма 15%.

2. Товарооборотыс зікөз вештөма частнікөс, потребительскөй кооператсіјаө кысыөма 78% правајаса став олыөјас пыс.

3. Култура течан да натсіональнөй култура кыпөдан ужын сіз-жө емөө ыжыд-вожовјас: нуөдөө

ічет школајасын став чельдѣс быт велѣдѣм, школајасѣ кыскѣма 99,5% став чельдѣ пыг; ем 7 техникум; по-вышеннѣй образованнѣй кыскѣма 3320 морт; грамот-ност ґертѣ прѣчентыс 27-ган codic 74-ѡ; бѣрја во-јасѣ нѣшта-на паккыда мунѣ натсіоналнѣй кадрјас гѣтовітѣм, вочасѣн јонмѣ Комі печатѣ да с. в.

Сіқкѣ партіјаѣн да сѣвет властѣн сувтѣдѣм мог— фактѣическѣй җеравенство бырѣдѣм да сотсіализм течан ужѣ бѣрѣ колѣм да важѣн увтыртѣм натсіјајасѣс кыс-кѣм—пѣртѣѣ олѣмѣ, пѣртѣѣ олѣмѣ і міјан Комі об-ластын.

ІД Комі областувса парторганізаціја дас воѣн

Комі областлѣн достѣженнѣјасыс—партіјалѣн да сѣвет властлѣн достѣженнѣјас, крајувса руководство-лѣн достѣженнѣјас ѡтѣ-кѣ, а мѣд-кѣ, щѣщ Комі об-ластувса парторганізаціјалѣн-і. партіјалѣн Лѣнѣн-скѣй натсіоналнѣй полѣтіка—веккыд полѣтіка, кодѣ обеспечівајтѣ став натсіјајас костын равенство да бѣ-рѣ колыгјаслы отсалѣ вѣтѣдны воҗынжык мунызја-сѣс. Сѣмын таг оз-на поҗ віставны бытѣѣ-кѣ места-јас вылын міјан областын мѣ пыр веккыда да чорыда нуѣдѣм партіјалыг веккыд полѣтікасѣ.

Міјан емѣс даннѣјас віставны, дај оз поҗ најѣс-җебнысѣ,— міјан областувса парторганізаціјаын, а медеа-нын воҗа руководствоын ез вѣз ставыс лѣчкѣ, чоткѣја да чорыда партіјалыг генѣралнѣй тујвісѣ да натсіоналнѣй полѣтікасѣ нуѣдѣмыс ез вѣв, а вѣлі: „на-тсіонал шовіністјаслѣн бѣгтѣм вічыс областувса овмѣс кыпѣдѣм куҗа, ѡтѣ-кѣ, кыскѣ вѣлі областувса віҗму овмѣссѣ капіталѣзм туј куҗа (колхозјас течѣмыг ѡткажѣтчѣм, куҗакјас експлоататсіјакѣд вермагтѣм да с. в.), а мѣдарзач-кѣ бара—вајѣдѣ вѣлі областсѣ сотсіализм течан уж нуѣдѣмыг странаын да крајын—тѣрјѣдѣмѣҗ“ (Обком доклад куҗа Крајкомлѣн шуѣм).

Областувса воҗаа руководствоы Крајкомӧн сетӧм тащӧм оценкаыс збылыг везкыд, уна фактјас партијалыг туҗвӑсӧ ӗугӧм јылыг областувса парторганіза-тсіјаын подтверждатӧны тајӧс, тајӧ подтверждатчӧ ыне сӧмын фактјасӧн, но і везкыдыв оппортунизм нога да национал шовінизм. нога практика ӗон сіг-темаӧн.

V. Парторганізацсіјалӧн состав

Комі областувса партијнӧј організацсіја—том ор-ганізацсіја, сіјӧ чужіс да котырчіс октабрса револуцсіја бӧрын-нін (1918) воын. Соцсіалнӧј состав җерті мі-јан організацсіја кызвынныс крестьянскӧј, пролетарскӧј јадроысчӧт. Лыдпасјасыс со кущӧмӧг (вӑҗӧд 14-д листбок)

Тајӧ лыдпасјасыс петкӧдлӧны ыжыд уҗпехјас організацсіја быдмӧмын, медга-нін бӧрја воын; севса організацсіјалӧн быдмӧмыс мунӧ коміјас щӧт вылӧ. Сӧмын качество бокгаңыс, пролетарскӧј состав быд-мӧмыс мунӧ наҗӧн-на. Шуӧны-тај код оурӧ, міјан-пӧ та вылӧ базаыс абу. Тајӧ абу збыл. Парторганізацсіја быдмӧмлы пролетарскӧј состав щӧт вылӧ база-ыс міјан ем, сіјӧ вӧлі і воҗын.

Батракјас, кодјас јешщӧ 1929 во заводітчӧн лыдҗысӧны вӧлі 4222 мортӧҗ, ез-ӧ-мӧј вӧвны базаӧн партијаӧ кыскӧм вылӧ? Цензӧзӧј промышленностин лыдҗысӧзӧ ӧні 1000 робочӧј кымын, вӧрлеҗысјас песто-јаннӧј кадрјасын 2000 мортыс унжык, строітельнӧј робочӧјјас, кодјас таво-нін лӧбны 2000 мортыс ун-жык — оз-ӧ-мӧј најӧ лоны основнӧј базаӧн, кыс мі-јанлы колӧ кыскыны партијаӧ буржыкјасӧ ударнӧкјас пӧвсыс, соцсіализм течысјасӧс? Сӧмын тӧјӧ-сӧ абу-на ставыс міјан організацсіја быдман базаыс. Сіктын дај вӧрын ем ӧні выл воҗмӧстчыс колхоҗнӧкјас да вӧрлеҗыс ударнӧкјас пӧвсыс.

Важӧн-кӧ міјан промышленнӧј предпріяттӧјјасса робочӧјјас, а сӑҗ-жӧ і батракјасӧс вӧлі вунӧдӧма — сы

Партијној организацијон состав кодџом дас воын (војас сериј):

ВОЈАС	СТАВ КОМУ- НИСТИЧЕ	НА ПИМС		РОБОЧОЈАС		КРЕСЯНА		СТУЖАШЦОЈ		НАЦИОНАЛ. СЕРИЈ			
		ШЛЕНЈАС	КАНДИДАТЈАС	ЛЫД	%%	ЛЫД	%%	ЛЫД	%%				
1,1-1922	ВОЫН	945	833	112	ЛЫДНАСЈАСЫС АБУЧѢС						772	166	7
"	1923	849	767	82	"	"	"	"	"	737	107	5	
"	1924	741	617	121	"	"	"	"	"	ЛЫДНАСЈАС АБУЧѢС			
"	1925	945	606	339	69	7,3	638	65,4	238	25	787	147	11
"	1926	1252	684	568	77	6,1	815	65	360	28	1065	180	7
"	1927	1388	804	584	78	5,6	930	67	380	27	1112	169	7
"	1928	1603	1006	597	123	7,6	1084	67,6	396	24,5	1350	244	9
"	1929	1709	1143	566	190	11,1	1108	64,8	411	24	1407	291	11
"	1930	1691	1122	569	226	13,3	1092	64,5	373	22	1391	289	11
"	1931	2107	1193	914	382	18,1	1356	64,3	369	17	1689	411	7
I V-1931	РОМЛ	2394	1316	1078	598	25	1480	61,8	316	13,2	1921	461	12

вѣсна і пролетарскѣй составы мѣжан организатсїаын
ез быдмы (1925 воын вѣлі 7,3%, сещѣм-жѣ прѣцент
колѣ і 1928 воын—7,6%). Сѣмын бѣрѣа воын робочѣй-
јаслѣн лыд содѣмыс оз-на обесечѣвайт партїялыѣ
дїректїва олѣмѣ пѣртѣмсѣ. Робочѣјјасѣс да бат-
ракјасѣс партїјаѣ кыскан ужын мѣжан, колѣ
шуны веокыда, век-на колѣ веккыдыв оппортуниз-
нога самоѣок вылѣ летчѣм. Меставывса партїјнѣй јачеј-
кајас ѣнѣз-на абу велѣлѣмаѣѣ партїјаѣ кыскѣм да
богталѣм куѣа вопросјасѣѣ котыртавны хоѣајственнѣ-
полїтїческѣй кампаннѣјас олѣмѣ пѣртѣмкѣд.

Став фронт паста сотсїалїстїческѣй наступленнѣѣ
пакыда нуѣдїгѣн, кор классѣвѣй врагјас став вынгыс
падмѣдчѣны,—партїјнѣй организатсїалѣн быдмѣм јылыѣ
вопросјаслѣн, медга-нын робочѣй состав содѣмыс,
мѣд ног-кѣ—качество бокгааныс составсѣ бурмѣдѣ-
мыс,—вывтї ыжыд значеннѣѣа уж.

Партїјнѣй организатсїја воѣын бѣјевѣй мог—1931 во
помаѣг кѣжлѣ робочѣй да батракјас лыд организатсї-
јаын кыпѣдны 36 прѣчетѣз. Медым пѣртны олѣмѣ тајѣ бѣ-
јевѣй могсѣ збылыѣ болшевік ногѣн, колѣ перестроїтны
партїялыѣ ужсѣ: „цехјас, брїгадајас (предпрїятѣѣја-
сын, строїтѣлствѣоын, вѣрын), совхозјас, колхозјас,
тракторнѣй базајас збылывлѣ вѣчны опорнѣй пунктјас-
сѣн јачејкајаслы партїјаѣ кыскан ужын“. (Крајкомлѣн
плѣнѣм).

VI Кызї мї нуѣдам олѣмѣ партїялыѣ Лѣнїнскѣй натсїоналнѣй полїтїка

Воѣынжык ме вїставлї-нын кѣн пыщкѣсыс партї-
јаѣн нуѣдан Лѣнїнскѣй натсїоналнѣй полїтїкалѣн.
Вїставлѣма отщѣц вѣлі і медгырыѣ достїженнѣјас
јылыѣ, кодјас лоїны партїялыѣ натсїоналнѣй полїтї-
касѣ олѣмѣ нуѣдѣмын. Тајѣ достїженнѣјас кынчї, кызї
вѣлі-нын вїсталѣма воѣынжык, мѣжан организатсїаын

натсіональнōй полїка нуōдōмын вōліны ыжыд
зугōмјас.

Кōні пыщкōсыс партїја натсіональнōй полїтика зугōмјаслōн да кежōмјаслōн? Сенї, мыј мјјан органїза-
тсіјаын вōлі зонвылō оформїтчōм, уна во чōж быд-
тōм мелкобуржуазнōй да пролетарїатлы паныда мунōм
кодын вōлі тыдалōны местнōй натсіоналїстїчєскōй
буржуазїјалōн да кулакјаслōн мōвпјасыс, мōд кывјон-
кō—отжївајущōй классјаслōн мōвпјасыс. Тајō мест-
нōй натсіоналїзмлаң кежōм.

Мōд-кō сенї, мыј местнōй натсіоналїзмлаң катовт-
чōмкōд ѓтщōщ вōлі, а бōрја помыс і паскалїс велї-
кодержавнōй шовїнізмлаң кежōм, кодын петōны мōв-
пјасыс важōн ыжыдалыс велїкорусскōй натсіјаса
отжївајущōй быран классјаслōн.

Сееса і сенї, мыј кыкнан кежōмыскōд вермасōмсō
нуōдтōм вōсна ез ло петкōдōма ердō щōщ і накōд
мїрїтчысјассō.

Партїја натсіональнōй полїтикаыс кежōмјаскōд
вермасōмыс мїјан органїзатсіјаын заводїтчō сōмын
Вojвыв крајувса парторганїзатсіјаō пырōм бōрын
ВКП(б) Ленїнскōй Крајком вескōдлōм улын.

VII. Местнōй натсіоналїзм да сывкōд вєрмасōм

Половкодем буржуазнōй натсіоналїстїјас 1918 во-
ын вескыда сувтōдлїсны мог—котыртны асшōрвыја
(самостојательнōй) буржуазнōй государство. Сїз, госу-
дарственнōй думаса шлен—Попов с. Ј. аслас выступ-
лєннōјасōн вескыда корлїс: „лōгōдны верховнōй бес-
партїјнōй власт, кычї корō јōзыс ачыс“; щōктылїс
пōлзуїтчыны каднас, кор сōветјаслōн влагтыс ез-на
јонмы: „оз ков воштыны лōгыд кад автономїја лōгōд-
ны, Россїјаыс-кō бара јонмас, сек лōо сор-нын, лōо
овны јōз законјас сєрї“.

Тацї вїгталїсны буржуазнōй натсіоналїстїјас, на-
лōн мōвпјасыс-жō тыдовтчїсны і торја руковода-

шщōј роботнїкјаслōн воццa кадн мїјaн областувса парторганїзaтсїјaнн. Областувса медвоццa сїезд вылын Ревкомса председaтел—Селїванов јорт вїотaвлїс: „Комї јōз зїлōнн кoтыртчннн оз сы пондa мнї нaјō горнїтōнн ас кнвїōн, а снвōсна мнї нaјō олан муын вывтї нжнд озырлуннс, кодлōн знaчєннōнн нє сōмнн Россїјaлы, нo Стaвмунувсa знaчєннō“ (сōветјас медвоццa сїездїлōн зaсєдaннōјас журнал, 1922 вō, 11 лїстбoк).

Стaвмунувсa озырлун флaг улын, зaгрaнїчaкōд (кaпїтaлїстјаскōд) јїтчннн зїлōм улын мунїс нaтсїонaлїстїчєскōј єлємєнтјаслōн вермaсōмнн рєспублїкa кoтыртōм вōсна, єкoнoмїкa бoкєaн сaмoстoјaтєлнoст вōсна дa Вoјвнв крaјō пнрōмнн пнкōдм вōсна.

Пaртїјa Цєнтрaлнōј Комїтєтōн рaјoнїрoвaннō јылн рєшєннō вєчōм бōрнн нaтсїонaлїстїчєскōј єлємєнтјас єз дугдннн, a вoцō нyoдїснн aсєнннн тaјō ужсō. Плaнōвōј рyкoвoдєтєн чoрѣдкōд, прoлєтaрскōј влїјaннō сoдoмкōд, сoтсїaлїзм тєчaн ужнн oдјас лѣбōмкōд дa кулaкјас вылō нaступлєннō чoрѣдкōд нaтсїонaлїстїчєскōј єлємєнтјас јoњжїкa бaрa зaвoдїтїснн кнпōдчннн aслaннн внступлєннōјaснн кулaкјаслнн мōвпјaссō пєткōдoмoн. Тaщōм мєд тōдчaнa внступлєннōнн вōлї ВЦК сєoлїјa вылн Кoјушєв јoртлōн (Обїспoлкoмсa вaж председaтєллōн) вїoтaлōм. Тaјō вїoтaлōмнн вōлї сїгнaлōн нaтсїонaлїстїчєскōј єлємєнтјаслнн кнпōдчнннї дєрт-жō—вōлї кнвнв мїјaн клaссōвōј врaгјаслнн. Сылōн вїoтaлōмнн єз вōв слyчaјнōјoн, сїјō-ōд вōлї мєстнōј нaтсїонaлїстјаслōн їдєoлoг пнрѣдї, сїјō aслaс гїжōдa ужјaснн—„јōз кoст oлaннoг“ дa „Комї“ нїгaјaснн,—сєтїс пaсoкнд прoгрaммa мєстнōј нaтсїoнaл-шoвїнїстјаслнн. Тaјō гїжōдјaснн сїјō чєбō клaссōвōј прoтївoрєчїјōјaссō дa клaссōвōј тншсō oблaєт пншкнн, јoстō нaтсїoнaлнōј торјōдчoмсō, спoрyјтō oртчa гyбєрнaјaскōд грaнїчaјас

2. Обл. партoрганїзaтсїјaлōн їтoгјас.

пакөбдөм вөсна. Со, мыј сјё гјжө: „Онј Печора вом-
сө важ пөраон моз Кардор бостөма да пощө мјја-
нөс, јөртө—Печера мед бөр пырас. Велалөмаде кар-
дорса „купечјас“ көвтчыны, но огө леэөј, нөжјөні-
көн улыс Печера Комі облаетө пырас да сек лад-
мас ставыс“ („Комі“, доґса Ј., 56 лїстбок). Сјё, кы-
ґі і сы воґын корөө туј Јевропаө: „Комі му сулалө
Сібыра-Јевропаа костын“? (сен-жө, 58 лїстбок), Сібыр-
лы-пө мед матыса медвыгоднөј тујыс Јевропаө Комі
му куґа да „Комі му куґа кутас мунны төвар Сібыр-
рө“—(сен-жө). сјё кыґі настөјашщөј „полїтік“ пырыс
пыр-жө заводїтө лөбөдчыны сїбїракјаскөд, загранича-
са төварјасөн најөс делөбдөмөн. Сојуґникјасөс адґөм
бөрын сјё омелжыка-нын гјжө: “сөва оз ков уґны
да колө шыаґны, мед Мөсиуаас гөлөс мїжан
кылө-жө ... (равзыны, ґерт, оз ков-а) колө өтла-
аґы комїлы, став олөмсө ас кїас бөетны,
лөбөдны көґаїнөс“ (сен-жө 58 л).

Скїб Којушев программа серґї армө, Комі об-
ластын настөјашщөј көґаїныс абу-на. Тајөс сјё гјжө
1926 воын, пролетарїат револутсїја вермөм бөрын
пролетарїат ґїктатура јонмөм бөрын, натсіональнө
вопрос лүчкија разрешїтөм бөрын. Сезґа-өд і „Комі“
нїґаыс сылөн леэөма Комі автокпмїјалы вїт во ты-
рөм кежлө. Кущөм көґаїн-нө „Комі муас“ сылы Је-
щө колө? Сөветјасөс сјё пыґґї оз пукты, тыдалө
оз лыґґы најөс көґаїнјасөн. Быдөн, кодї лыґґас
тајө нїґасө гөґөрвоас: Комїлы оз ков сөвет властыс.

Тасаң, ґерт, абу-нын өбкыд гөґөрвоны Којушев
јөртлыс натсіонал-шовїнізм ноґа программасө, сылөн
программаыс ваядөдө;

а) Комі јөз пөвсыс классөвөј тыш да классөвөј
проөворечїјө сүвөдмө.

б) Натсіональноотјас костын торјалөмсө јоондөмө.

в) Пролетарїат ґїктатураыс торја аснөр комї
натсіјаа государствоө торјөдчыны злөдмө.

номіјаа област общој делѣ польза вылѣ колѣ, мед вѣлі-
торја крајѣ». Ме шулі сек тајѣ корѣмсѣ буржуазној
натсіоналістлѣн корѣмѣн. Міјан газет ердѣ петкѣдіс
сотсіалној вужјассѣ Козлов петкѣдчѣмлыѣ. Тајѣ ескѣ
бур, колѣ петкѣдны ердѣ да чорыда кучкавны про-
летаріатлы паныда мѣвјассѣ. Сѣмын воѣд-сѣ-но мыр
Козлов чѣв олѣ, местком да інженерно-техніческѣј
сектсіја (Козлов інженер) оз-жѣ шыавны. Сіѣкѣ—
ОСНХ-ын ужалыѣяс, інженерно-техніческѣј сектсіјаыс
чѣв олѣмѣн сѣглашайтчѣны Козловыскѣд, лѣбѣ чун-пыр
вѣдѣдны та вылѣ. Тащѣм чун пыр вѣдѣдмыс местној
натсіоналізм вылѣ абу-на бырѣдѣма міјан радјас пѣвсыѣ.

Та вѣсна областувса партіјној організатсіја во-
зын мог—не лѣчѣдны, а чорыда вермагны тајѣ ке-
жѣмыскѣд да обеспечітны условіѣяс інтѣрнатсіонал-
ној воспітаннѣ, ужалыѣ масса пѣвсын нуѣдѣм вылѣ,
чорчѣдны вермаѣдмсѣ да чѣвѣз петкѣдны ердѣ прѣмі-
ренечјасѣс да двурушнѣясѣс.

Вѣлікоѣржавној шовінізм да сымѣд вермаѣдѣм

Кѣт ескѣ важѣнсѣ руководстваыс дај унаѣн-на
міјан організатсіја пѣвсыѣ вѣліны зарачітѣмаѣе мест-
ној натсіоналізмѣн, сѣмын сѣкѣд ѣтвѣв едіс да пао-
кавліс вѣлікоѣржавној шовінізмлаѣ межѣм. Ез-кѣ
вѣв обеспечітѣма натсіоналној політыка чоткѣја нуѣ-
дѣмыс, лѣнїнскѣј натсіоналној політыкалыѣ основа-
јассѣ-кѣ зуглывлісны да колан выјѣз вермаѣдмыс сѣ-
кѣд ез-кѣ вѣв, меѣса-нїн классѣвѣдї тыш чорчѣм
дырїї,—пѣдулыс вѣлікоѣржавној шовінізмлаѣ ке-
жѣмыслѣн вѣлі дај колї-на.

Тајѣ уклѣныслѣн пышкѣсыс, кыѣ шуїс Сталін
јорт XVI-ѣд партсѣзд вылын, „ас есрнїја јѣзјаслыѣ
кыѣдѣн, культураѣн да оласногѣн торјалѣмјассѣ пѣд-
дї пуктытѣмын, натсіоналној республикајасѣс да об-

ластјасѝс бирѝдны лѝбѝдѝчѝмын; натѝоналноостјаслыг
равноправјѝд прѝнтѝпсѝ ордѝны зѝлѝмын да партија-
лыг политѝка—сетны вѝла быд ас сорѝја јѝзлы ужав-
ны ас кыв вылын прѝссаын, школајасын, госулар-
ствѝнѝј да общѝственнѝј мукѝд органѝзатѝјајасын—
раѝны зѝлѝмын*.

Кушѝм вѝпросјас куѝа мѝжан областын емѝе пар-
тѝјалыг натѝоналнѝј политѝка ѝугѝмјасыс, кодлыг,
пыщкѝссѝ поѝѝ дѝнјавны велѝкодержавнѝј шѝвѝнѝзм-
ланѝ катѝвтѝчѝмѝн? ѐтѝ-кѝ,—ас сорѝја јѝзјаслыг кыв-
јѝн, култураѝн да оласногѝн торјалѝмсѝ пыѝдѝ пук-
тыѝмын, мѝд-кѝ, быд ас сорѝја јѝзлыг аппарат, прѝс-
са, школајас, госуларствѝннѝј да общѝственнѝј орга-
нѝзатѝјајасѝс ас кыв вылын вужѝдѝмсѝ дугѝдны зѝ-
лѝмын.

Партѝјалыг натѝоналнѝј политѝка нубѝдѝм јылыг Об-
ластувса комѝтетлѝн сѝнѝтабр тѝлыгѝа шуѝмыс колѝ вы-
наѝн-ѝнѝ-на, а сѝнѝ вѝлѝ вѝскыда шуѝма: “ѐК-лѝн бјуро
пасѝѝ натѝоналнѝј култура стрѝитѝмын да сѝвѝмѝдѝмын,
кыѝ медбур сѝредство матыѝтны комѝ ужалыг јѝзѝс
соѝиалѝзм стрѝитан ужѝ, ѝнѝѝ-на ем уналаын партѝја-
лыг натѝоналнѝј политѝкасѝ чорыда ѝугѝмјас: ѝтѝ-кѝ,
сѝвет аппаратѝс комѝ кыв вылѝ вужѝдѝм, кыѝ ужалыг
масса дорѝ сѝјѝс матыѝтѝѝдѝана да ужалыг мас-
саѝс госуларствоѝн вѝскѝдѝлѝмѝ кыскана сѝредство,
уналаын лѝкыг пыѝбны, медѝа-нѝн местнѝј натѝона-
лѝзм куѝа кучкѝм бѝрын. Којмѝд-кѝ, поѝѝѝма нѝжјѝ
органѝзуѝтѝны натѝоналнѝј театр, нач оз лѝѝбѝдны
выл пролетарѝат мѝвѝпа гѝжыѝјасѝс; нѝлѝд-кѝ, ѝнѝја
комѝ лѝтература, медѝа-нѝн художѝства лѝтература,
ѝѝеологѝја бѝксѝан жѝб, сѝјѝ јѝз вѝѝѝоз тырмѝѝ петкѝд
классѝвѝј коѝ, кодѝ мунѝ ѝѝктјасын да карјасын пар-
тѝја генѝералнѝј туѝвѝѝ вѝсна, индустѝриалнѝј Выл Вој-
выв вѝсна-да.”

Колѝ вѝскыда шуны: ВКП(б) Обкомлыг шуѝм-
јасѝсѝ областнѝј, рајѝоннѝј да ѝѝктѝса органѝзатѝјајас

өндө оз-на пырты олөмө большевик ногөн, медреса-нын омөла комитеттөн совет аппарат: тани некушом ногөн пьдди оз пуктыны миянлыг решеннөяс, шөкыда ве-сиг паныд мунөн. Кызи ескө донжавны өти жортыг (Бызовлыг) ташом шудм: „лушшө мед судитасны, а аппаратос ог комитет“. Обкомлыг решеннөяссө да партијалыг индөдјассө пьдди пуктытомсө сјдө јавө во-чис, а мыјдта сешөм јөзыс, кодјас кыв вылас ленин-скөј национальнөј политика дор, а збыльвылассө сјдөс аугөнны?

Гашкө аппаратсө-комитеттөн условјө-јасыс миян абу-да? Еща ужалө комитет ужалымыс миян аппаратјасын? Либө гашкө 10 во чөжөн гижны ез вермыны велөдчыны? Ташом сорнијасыс өлөны воцти, емөг-на и өни көнөурө. Сөмын, тази сорниты-јасыслөндик некушом подув абу. Коди тази сорнитө, сјдө национальнөј вопросын абу ленинскөј туј вылын, а настојашщөј махровөј великорусскөј шовинистјас туј вылын, сјдө зилө „рачны (развенчаө) аппарат национализирүптөм јылыг партијалыг политика“. Миян областын ем став объективнөј условјөјасыс вуждөнны комитет кыв вылө став аппаратсө улсаныс вылөдчыс. Миян өиктө советјасын 95% ужалымыс комитет, район-нөј исполкомјасын—65%, а областнөј учреждениө-јасын да организатсияјасын—60%. Ташом ыжыд % өбвөкө адчысас мукөд ассорнија областјасыс да республикајасыс. Ез-ө-мөј-нө ескө комитет ужалысјас, грамотнөј јөз, кор лыфөны нига-газетјас, дас во чө-жөн велөдчыны комитет гижөдсө? Унжыкыс на пыщкыс вуждөнны-нын, а коди оз-на куж, сјдө вермас дај быт колө велөдчыны.

Еща мөдногжык, сөкыджык мөд сорнија ужалыс-јаскөд. Најос миянлы колө велөдчыны, а аслыныс налы щөщ колө велөдчыны гижны да сорнитны комитет. Тајө абу-нын сешөм сөкыд, кызи уналы кажитчө. Сөмын мед желаннөдыс өлө, быт коммунистлы, национальнөј

аппаратын быд ужалысгы сещом желанныыс шук
должен лоны, а сичко коми кыв велодны быдон вер-
мас. Быд коммунист, комсомолец, профсоюзник, со-
ветской работник, итчюма-ко сичо аслас ужон коми
работчжаскод, коми ужалыс массакод — обязан ве-
лодны коми кыв. Кодіоз пыдди пукты аппа-
рат комиддомлыс коланлунсод, коді зывокто
коми кыв да национальной культура сдвмодом-
сод ставнас, — сичо нуодо вич велікорусской
нација пыцца быран классяслыс, кодјас
зильоны асланыс бергодны бор важ права-
јассод да привилегіјајассод, сичо — лабыдод да
ордод коми ужалыс војтырлыс парвіјалы
да совет влаотлы доверіјосод (ескдмсод),
торко најос (коми ужалыс војтырос) социализм
строитан ужо кыскдыс. Национальной формаа,
социалистической пыщкоса культура лододдын мијан
пыр-на ем недоотсенка. Школајасын, меоса-дын шор
да повышеннойјасын, вывті омбля вичодны комидн
велодом. Омбля тждыоам национальной литература
качество восна, кодос ми вошо-воо век унжык і ун-
жык ледам. Руководшщой работчикјас зев омбля, либо
чик оз участвујтны национальной литература лододдын,
коді ескд воли социализм строитан оніја кад кором
герві, коді ескд косасіс оніја боевдой могјас оломб
портом восна. Веег гачетајасо руководшщой работ-
чикјас омбля гижоны.

Националистической элементјас сдвмодлісны нацио-
нальной культурасод оз социалистической содержаниодн
(пыщкосдн), а буржуазно-националистическойдн. Сещом
национальной культуранд мијанлы оз ков, сичо — реакци-
онной, сичо бор вайдод быран классяслыс ыжда-
ломсод. Мијанлы колд сещом национальной культура, коді
воспитывајтд ужалысјасос интернациональной мовдон,
коді веекодма пролетариатлыс фіктатура јонмодом
выло, развернутоя социалистической строітельство ну-

дөм ылыб да капитал(стическө) элементяс ылыб став фронт пагта наступайтөмө, мөднөгөн-кө шуны мијанлы колб сещөм национальнөй культура—кодлөн пышкөсыс социаль(стическө).

Мијан вөли дај өнө-на емөө комі великодержавнөй шовинизм петасяс. Сылөн пышкөсыс: дорыган (оборонительный) тактикаган местнөй националистяс известнөй кадө асланыс быдмөмын вужоны наступайтны област пышса мөд кывја јөзяс ылыб. Ташөм великодержавнөй шовинизм төдчөс колан војасын неңечјаскөд вольөөмын. Секи вөли зилөны, медым ескө неңечјас ез торјөдчыны областыс торја национальнөй неңетскөй округө. Мијан организација пышкын (Ізванн) өткымын-јас өнөң-на кеңөвтисны неңечјасөс. Тані төдчөс уж тундраын ыжыдалысјаслөн—іжмаса гырыс оленевод-кулакјаслөн, кодјас пессөсны бергөдны асланыс важ привилегияјассө, медым нарөйтны неңечјасөс.

Великодержавнөй шовинизмикөд коз, көт ескө партија областувса комитетлөн вөли сөтөма зев чорыд инөөдјас, та куца мунө омөла, нбөи тырмытөма. Тажө зев бура тыдовтчөс 1931-д вога март төлысын, кор Обком да областнөй гачетјас прөверөтисны Обкомлыс сентябр төлывога 1930-д вога директивајас олөмө ыртөмсө. Партијнөй јачејкајас, весег Рајкомјас, өнөң ез вермыны осознајтны XVI-д партсездлыс предупреденьнө, мыј: „медыжыд опасност өнөја кадын—великодержавнөй уклон, коді көсјө ревирујтны ленинскөй национальнөй политикалыс подувсө да интернационализм флаг улын көсјө бергөдны быран класјаслыс воштөм привилегияјассө“.

Та ног кежысөјассө ерд ылыб өнөң омөла-на петкөдам, өгө-на нуөдөј прінтсіпальнөй коз накөд мөритчысјаскөд.

Вывод: Областнөй партијнөй организатсіјалөн мог:
а) паөкөдны вермагөм национальнөй политика тугысјаскөд кык фронт ылыб, кың! великодержавнөй

шовінізмкөд, коді өніја кадын ем медыжыд опасност, сіз-жөі местнөј націонализмкөд да накөд мірпичьөјаскөд;

б) кутчысны большевик ногөн воғө нуөдны партијалығ, леңинскөј национальнөј политика, кодөс везкөдөма медым бырөдны национальнөј ыравенство, кыпөдны да сөвмөдны комілығе национал формаа социалыстическөј содержаньөа культура;

в) былунга ужды быд участокө лөөдны став колана условіөјас, медым комі ужалығө јөзөс дөңдөритны (воспитать) интернациональнөј мөвпөн, медым најөс јешцө јонжыка кыпөдны социализм стрөитан ужө.

Партија генеральнөј вич вөсна вермаөем да социалыстическөј Виль Војвығ стрөитөмын боевөј моғјас

Вөлі еөкө чик тырымтөм, ассыным ужнымөс-көмі арталім сөмын национальнөј политика оломө нуөдөмөн. Ме воғвығ шуі-нын, мыј, национальнөј вопрос абу аскежға ставсө вевтыралана (самодовлекающий) вопрос: сіјөс подчінитөма медыжыд вопросы пролетарскөј революцияғч—пролетариат диктатура јонмөдөмлы, социализм венөмлы-да. Сы вөсна, медым стөч донјавны мијан организаціјалығе состојаньөсө, колө видлыны, кыңі мі јонмөдім пролетариат диктатура, кыңі збыль ужөн обеспечитім венөм социализмлы, либө шуны-кө жөныда—кыңі мі коғасім партија генеральнөј вич вөсна, коді „ем медвөскыд, медправильнөј вич“ (Сталин).

Міјанлы өні тані колана не сөмын вөтавны торја етапјас мијан организаціјалығе (тајө фелөыс Испардөн, коді нынөм-на јешцө оз вөч), а артавны да лөөдны ітоғјас—результатјас—код берті мі вермім шуны, кыңі мі отсалім пөртны оломө партијалығе генө-

раляй̆ в̆я̆с̆. Тӑй̆с̆ вермас̆ петк̆одлыны̆ ̆т̆и-к̆о—кы̆ч̆и
к̆й веск̆одл̆им̆ областувсӑ ов̆м̆с̆ стр̆о̆ит̆ом̆н̆, м̆од-к̆о—
областн̆о̆й̆ орган̆изац̆иял̆он̆ пы̆щк̆ос̆ состо̆я̆н̆н̆ом̆с̆, тор-
јӑ етап̆јасын̆ уӂон̆—оп̆ом̆н̆ веск̆одл̆ом̆ыс̆.

Мӗ ног̆он̆ л̆о̆ л̆учк̆и, тор̆ј̆одам-к̆о̆ кык̆ кад̆ (етап̆
тӑй̆с̆ дӑс̆ во̆гыс̆, ̆т̆и-к̆о—облӑст̆ во̆ст̆ом̆сӑн̆ рӑјон̆иро-
ван̆н̆о̆ нўод̆ом̆о̆, Во̆ј̆ыв̆ крӑј̆о̆ пы̆рт̆о̆, м̆од-к̆о—рӑј-
он̆иро̆ван̆н̆ом̆сӑн̆о̆ ̆н̆о̆; тӑч̆й тор̆ј̆од̆ом̆ыс̆ ст̆о̆ч̆ л̆ад̆м̆о̆
щ̆о̆ц̆ ов̆м̆с̆ ̆о̆н̆талӑнӑ (вос̆стано̆в̆ит̆ельны̆) дӑ рӗкон-
струк̆тив̆н̆о̆й̆ кад̆јаск̆од̆.

Национал-шовйн̆ст̆ическ̆о̆й̆ в̆я̆ област̆ы̆ӗ ов̆м̆с̆ ны̆п̆од̆ом̆ын̆

К̆о̆ь̆ еок̆о̆ і̆ зев̆ гы̆ры̆с̆ вер̆м̆ом̆јас̆ л̆о̆ны̆ 10 во̆ ч̆о̆-
ӂон̆ Ком̆й област̆ын̆, ӑ мест̆н̆о̆й̆ национӑлист̆јас̆—јур-
нўод̆ыо̆јас̆, област̆н̆о̆й̆ орган̆изац̆иясӑн̆ нӑлы̆ коланӑ
отпор̆ вет̆ом̆ в̆ос̆нӑ, облӑст̆ во̆ст̆ом̆сӑн̆ дӑ рӑјон̆иро-
ван̆н̆о̆ нўод̆т̆о̆ (Во̆ј̆ыв̆ крӑј̆о̆ пы̆рт̆о̆) нўод̆ис̆ны̆ ӑслы̆с̆
оамӑ, с̆ом̆ын̆ национӑлист̆ическ̆о̆й̆ елӗмент̆јас̆лы̆ шогмӑ-
нӑ в̆я̆—тор̆ј̆од̆ны̆ област̆ы̆ӗ ов̆м̆с̆ со̆цйализ̆м̆ стр̆о̆ит̆ан̆
̆т̆ув̆јӑ тўы̆ӗ (в̆я̆ч̆од̆ мест̆н̆о̆й̆ национӑлист̆јас̆ јы̆лы̆ӗ ју-
к̆од̆). Клас̆с̆јас̆ кост̆ тор̆ј̆ал̆ом̆јас̆, ̆ӗб̆ом̆н̆, общенац̆и-
онӑл̆н̆о̆й̆-общенӑрод̆н̆о̆й̆ („Ком̆й народ̆,“ „м̆йјаны̆ кулӑк̆-
јас̆ абўо̆“ дӑ с. в.) пол̆ит̆икӑ нўод̆ом̆н̆ нај̆о̆ ӑсланы̆с̆
збы̆ль̆ уӂнаны̆с̆ і̆сков̆тис̆ны̆ вескы̆д̆ыв̆ оп̆пор̆тўниз̆м̆ нў-
р̆о̆, тас̆ӑн̆ кы̆ч̆й резўльтат̆ л̆о̆і:

а) облӑст̆ пы̆щсӑ м̆ир̆о̆в̆о̆й̆ озы̆рлун̆бй ош̆јы̆о̆б̆м̆. Нӑј̆о̆
п̆он̆д̆ис̆ны̆ кор̆ены̆ тўј̆, кы̆ч̆й с̆і̆ј̆о̆ озы̆рлун̆с̆о̆ петк̆од̆ны̆
м̆орӗ сӑј̆о̆—зӑгрӑн̆ичӑо̆, ӑ ӑс̆ м̆естӑвы̆всӑ про̆мыш̆лен-
ност̆ кы̆п̆од̆ом̆с̆о̆, мест̆н̆о̆й̆ про̆мыш̆лен̆н̆о̆й̆ пред̆п̆рйят̆-
̆о̆јас̆ јон̆м̆од̆ом̆с̆о̆ дӑ ӑс̆ национӑлно̆стӑ ј̆о̆с̆ п̆ов̆сы̆с̆
про̆мыш̆лен̆н̆о̆й̆ кад̆р̆јас̆ до̆р̆ом̆с̆о̆ ̆і̆к̆о̆ч̆ вун̆од̆ис̆ны̆, сн̆
в̆ос̆нӑ нај̆о̆ ӗз̆ то̆жд̆ы̆ны̆. М̆естӑвы̆всӑ про̆мыш̆лен̆ност̆
кӗч̆ов̆т̆ом̆, м̆естӑвы̆всӑ про̆мыш̆лен̆ност̆ в̆ос̆нӑ дӑ на-
ционӑл̆н̆о̆й̆ роб̆оч̆о̆й̆ кад̆р̆ в̆ос̆нӑ н̆о̆т̆й то̆жд̆ы̆от̆ом̆—со

кущом веокыдынь оппортунизм нога уж влі міжанын
воцца каднас.

б) Вёр фронт, — вёрлежом да вёрпромышленност
кыпддом, му пыцца озырлун арталан перспективажас
бөрөа вөтлыжом вөсна вёрлежомсө најө қикөч вунддс-
ны, донжавлісны сіјө сөмын кыңи побочној заработок.
„Проблема районированія Коми области“ німа ніганын
(лежөма 1928-д воын) щук урчтөма, мыј вёрлежан
уж пондас век өтарө чінны і чінны: „Вёр овмөслөн
вузөс продукціяыс көт і содас, а век-жө вешјө бөрја
местаө 11,4% (63-д листб).

в) Сіктса овмөс кыптөмыс вөлі мунө „капи-
талистіческөј туј куңа“ (Крајкомлөн шуөм ВКП(б)
ОК доклад куңа). Кулакөс қескөдөм, торја-нін сы вы-
лө наступajtөм ез нуөдынь, веөігтө „кулак“ німыс
ез вөв, горні мунліс сөмын „озыржықас“ (зажіточној-
јас) жылыс, а асланыс программаыс націонал-шовінізм-
лөн јурнуөдыңјас—ідеологјас—веөіг і сіјөс отрицајтисныс.
„Мем фадөјас шулывлісны, ті-кө-өд велөдчад- озыр-
јас-дор-жө кутад овны, ужалысјастө-пө вунөданны-
жө. Міжан піын, велөдчөм јөз піын ем уна лок јөз,
шуам поп піјан, ас јывыс төждыгысјас, но најө
өтө-кө сөвет школајасын велөдчисны, мөд-кө сөветјаслыс
жалөваннө пондасны бөстны, сещөмјасыд жалөваннө
выладсурајаслыс јушитасны. Сеөса озырјасыс мі-
јан абу, мыј колөма, нөжјөнікөн бырө. А
абутөмјасыдлы оз вермыны јушитны.
Сөмын колө сөветвластө бөрјанын веөкыд јөзөс. „(доңса
јөз кост оланног 206 листбок).

Кың-нө сөсса та бөрын он шу Којушев нога мөвпа-
лысјастө кулакјасөс қебысөн да дорјысөн.

Тажө еща-на Којушевыд аслас натсіоналістіческөј
да кулатскөј мөвпјаснад со кущөм могјас сөмын пунктө Об-
ісполком воңад: „Комі Областувса ісполком төждысө на-
жетка јылыс медвојдөр, сөсса нан вайөм јылыс, мукөд
товар вайөм јылыс; віңму ужалөм кыпддом јылыс;

Стрѣитны соціалістическѣ Выхъ Војвы

Овмѣс нудан вѣ націонал-шовіністясны лѣ ерд вылѣ петкѣдома. Војвы крајѣ пырѣмѣн Комі област сувтис козаны Соціалістическѣ Выхъ Војвы стрѣитѣм вѣсна. Партіја генералнѣй вѣ Војвы крајын, сѣ-жѣ-і Комі областын нудѣмыс ем соціалізм-ныс став фронт пагта развернутѣй наступленнѣ нудѣм, ѣт-кѣ — „вѣр промышленноот да промысјас кыпѣдѣмѣн, налыс продукціясѣ заграничаѣ петкѣдѣм вылѣ лѣѣдѣмѣн“ (Крајком); мѣд-кѣ — совхоз-јас да колхоз-јас стрѣиталѣмѣн, скѣтвѣдѣм да тѣхныческѣй култура-јас паскѣдѣмѣн.

Быд коммуністлы, робѣѣйлы да колхозчыклы, сѣ-жѣ гѣл да шѣркоѣдѣм креѣтаналы, колѣ тѣдмы ВКП(б) ЦК-лыс історическѣй решеннѣсѣ, кѣні сѣтѣма Војвылы сотсіалізм стрѣитан программа:

а) вѣрлѣзан уж пјавілетка помасіг кежлѣ вѣјѣд-ны 60-65 млн. кубометрѣѣ;

б) сѣтны страналы 3 мільѣн пуд вузѣс выј;

в) чері заготовка сѣбтыны 500.000 центнерѣѣ да мукѣд.

Мѣдым тајѣ гырыс моґјасѣ пѣртны олѣмѣ, ковмы-ліс воґті дај ѣні колѣ: наступајтны капіталістическѣй элемент-јас вылѣ став фронт пагта; решітѣльнѣја перестроітны став пролетарскѣй організаціја-јасѣс, мѣдым најѣ вермісны ужалыс массаѣс мобілізујтны гырыс ѣд-јас гѣгѣр, паскѣдісны пролетарскѣй аскрїтіка да кѣ-тыртисны сотсіалістическѣй формаа уж (соцѣорґыгѣм, ударчычество); јешѣѣ ѣдѣднѣмѣн да паскѣдѣмѣн стрѣитны соціалістическѣй култура; нудны немжаліттѣм коз партіја генералнѣй вѣчыс быдѣкас кежыѣјаскѣд, мѣдга-нын вѣскыдыв кежѣмкѣд, кѣді ем кулаклѣн агентура, да кѣді ѣніја кадын ем мѣдыжыд опасноот, сѣ-жѣ і „шужавыв“ кысѣдблыѣјаскѣд да кыкнан кежѣ-мыскѣд мїрїтчыѣјаскѣд.

Медым донжавны кычї мї перестроїтїм таяд гыры могожассо олѳмѳ пѳртѳм вылѳ, ме ваядда сѳмын медтѳднана їнјассѳ, лїбѳ, кыч шуласны, — гѳрѳдасан (узловые) їнјассѳ: ѳтї-кѳ — вѳрлеѳан фронт; мѳд — мїјан предпрїјатїјасѳн промфїнпланјассѳ тыртѳм; којмѳд скѳтвїѳом паскѳдѳм да ѳктса овмѳсын сотсіалїѳтїческѳј реконструкціја нуѳдѳм, нѳлѳд — пыщкѳсса ресурсјас медѳа-нїн фїнансовѳј ресурсјас мобїлізујтѳм; вїтѳд — культурнѳј революціја нуѳдѳм да выл кадрјас дорѳм; квајтѳд — парторганїзатціјасѳс да пролетарскѳј органїзатціјасѳс . перестроїтѳм.

Вѳр фронт

Кѳв еѳкѳ местнѳј націонал-шовїністјас і шуїсны, мы ј вѳр овмѳс продукціјалѳн-пѳ уѳелнѳј весыс воыѳ-воѳ пондас чїнны да медбѳрѳ колтчас, а мї адѳам чїк мѳдара серпас: вѳр овмѳслѳн валѳвѳј продуктїја воыѳ-воѳ содѳ: 26,6%-гањ 1913-д воын содїс 41,1%-ѳч, 1929,30-д воын, а 1931-д воын лѳб-нїн 50,7%, лїбѳ жын валѳвѳј продуктїја областурса став народнѳј доходыс. Сѳмын, таядн оз-на јешщѳ сувт вѳр овмѳс продукціјалѳн содѳмыс: ѳнї мї леѳїм сѳмын-на 36,3% быдыс вѳрсѳ. Со мы ј вѳсна ВКП(б) ЦК-ѳн сувтѳдѳм мѳг — јатїлетка помаѳг кѳжѳ вѳрлеѳѳм ваяднны 60-65 мїлљон кубометрѳч, — а мїјан областын 16 млн. к/м-ѳч — позана мѳг. Мїјан ем став обектївнѳј условїјѳјас, став возмѳжностјыс, медым воѳѳ кыпѳднны вѳрлеѳан ѳдјас.

Тасан мїјанлы быдѳнлы колѳ бура гѳгѳрвоны, мы ј мїјан област овмѳслѳн сурѳсыс — основаыс — „вѳрлеѳѳм да вѳр обрабатывајтан промышљенност кыпѳдѳм, налыс продуктїјасѳ заграничаѳ петкѳднны лѳѳѳдѳмѳн“ (Крајком), мы ј „став пролетарскѳј медѳа-нїн партїјнѳј органїзатціјаслыс ужсѳ пондасны донјавны сы сертї, кычї најѳ тыртасны вѳрлеѳан план“ (ВКП(б)

ОК да ОКК октабрса өтүвја пленумлөн шуөмјас, 1930-д воын).

Кычї мї вермаөтїм вөрлеңан плангы р-төм вөсна бөрја 2 вонас? Мїјан танї лонныгырыө вермөмјас, ыжыда воң тувтчөмөн-да, кодї вөталө, мы! мїјан партијнөј да пролетарскөј организатсияјас збылөң бергөдчїсны вөрлаң банөн, кычї медвоңда да медыжыд уж дорө, мы! ужалыө јөз мїјан областын партија вөскөдлөм улын оуртчїсны (вклучїлыө) тышкаоны Выл Војвыв вөсна. Тајө воң мунөмјасыс, воң тувтчөмыс төдчө: өтї-кө—вөрлеңан программа тыртөм куңа лыдпасјасыө: 1928/29-д воын 1759,8 сурс к/м, 1929/30-д воын—2669,4 сурс к/б. (кодї 51%) а 1930/31-д вога программаын їндөма леңны 4,841.000 сурс к/б, сы пыщкыө апрель 20-өд лун кежлө тыртөма Комїлеслөн, кодї медуна вөрсө леңө кералөмөн 100% да кыскөмөн 94%. Мөд-кө вөрлеңөмын выл нога уж лөөддөмын, вөрлеңөјасөс бригадајасө котырталөмын (апрель 1-ја лун кежлө бригадајасө котыртөма 30% пөрдөчыөјасөс да 38% кыскасыөјасөс), кыпалїс творческөј ентуңазм вөрлеңөјаслөн. пазкалїс соцордјыөөм да ударнїчество. Којмөд-кө—вөрлеңөмын механизатсия да рационалїзатїја нуөдөмын (її тујјас да балочнөј тујјас пїскөдөма, востөма 6 тракторнөј база 38 тракторөн); нөлөд-кө—сїјө воң мунөмыс—здрїгыс—јешщө төдчө сы дїнын, мы! парторганїзатїја өнї усвоїтїс-нїн, мы! вөр фронт—классөвдї тышкөн медыжыд фронт", көв ескө кулак вылө став участокас развернутөј наступајтөмыс оз-на нуөдөмы.

Тајө воң мунөмыс вөр фронт вылын областнөдї парторганїзатїјалөн лөї шөдөдөма сїјөн, мы! ВКП(б) Крајком да областувса комїтет чорыда большевїк ногөн вөскөдлїсны став ужнас, нөмжалїтгөг тышкагїсны партија генералнөј вїчыө кежыөјаскөд кык фронт вылө. А сещөм кежөмјасыд вөр фронт вылын зөв уна

вöли, медза-нын веккыдвыв кеждьыяс, сiз-жö-и „шужавыв“ кусчöдлыяс да икöд мiрiтчыяс. Но тажö воçö мунöмыс абу-на тырмана, абу-на бысланн. Мi-жан ем-на зев ыжыд прорыв вор кыскöмын (6% кыскытöм-на). Вöрас-жö колныс кыскытöг да став вöрсö кылöдтöг мi ог вермö).

Вөркылöдiг кeжлö лөгöдчöм öни-öд вывти-на омö-ла мунö. А вөркылöдöм, вөрлеçöм бöрын ем медыжыд мог, кодi завершайтö мiжанлыи победа вөр фронт вылын. Сiзкö мiжан вөр фронт вылын окончателнöй вермöмсö абу-на обеспечитöма. А-öд мi оетлим кыв партизаны i правительстволы пятiлетка решаюшщöй кoймöд воин вoчны тырвермöм вөр фронт вылын кöт мыj бы ез ло, тажö кöсжыгöмнас лыдфысны колö жешщö i сiжөн, мыj мi таво Коми областын 10 во тырöм куçа пон-дам асланым уж жылы лыдфысны правительство воçын, а таван артмö сiз, мыj мi пондам лыдфысны робочöй класс воçын, Сöвет союзса став ужалыи жöз воçын-да.

Вермамö-ö мi—партизнöй организација, робочöйяс да став ужалыи жöз областые аснымöс жакöдны ро-бочöй класс воçын кöт зев-нын çола, iчöтик прорывөн— вөрлеçан да вөркылöдан план кöт 1-2% тыртны вер-мытöмөн—мiжанлы i став страналы решаюшщöй воин? öерт, ог вермö. Мiжанлы колö венны став öкыдтор-торсö, став пощöссö, кодi паныдаасны тавога вөр-леçан да вөркылöдан боевöй план тыртöмын. Мед-вождöр мiжанлы колö вужнас кешыштны кулаклыи паныдагöмжассö да вредитчöмсö, а сiжö—мiжан воçö мунöм вöсна—век жармö да најанмö. Кулак вылö разверн утöжа наступайтöм—медколантор, медым боевöйя тыртны вөрлеçан план да став леçöм вöрсö кадөн кылöдны.

Кор мунö тышкагöм, мунö решаюшщöй штурм „кöзайственнöй перекоп“ бoстöм вöсна, сек асоыным раджаснымöс колö весавны классöвöй враг агент-жасые. Вöылытöм кода организатсiжалы колö кыпöдны

классової бдительност да выдержанноот да некущома мірытчытөг нуодны тыш партія генеральной вичы быдөикас кежыөаскөд. Тані партія генеральной вичы кык фронт вылө тышкасөмын—ем медыжыд условіјө міянлыг вермөмнымөс обеспечітөм вылө.

Робочөјјаслөн да комі ужалыг јөзлөн активност луныг-луно содө, міјан вермөмјас да воцө мунны перспективајс—јешцө јонжыка кыптөны ужалыгјаслыг творческөј энтузіазмсө. Сіјө сетө міјанлы уверенност, мыј мі вөр фронт вылын воам полној победаөц. Партијној организатсіјалөн мог—возглавітны ужалыг массалыг активностсө, јонмөдны да закрепітны налыг воцмөстчөмсө, кыскыны став вөрлецысө—пөрөдчыөјасөс, кыскагыөјасөс і кывтыгјасөс—бригадајасө, медга-нін сквозној бригадајасө (најөс кывтны вужөдөмөн), став ужавны вермыөс, асобјазателствојас вөчөмөн кыпөдны кылөдчыны, нуөдны самозакрепленчө робочөјјас пөвсын, кыпөдны социорјыөом да ударничество.

Вөрлеқан организатсіјаяс кычө колан во, сіц-жө таво, көт ескө зев-нын чорыд індөдјас руководашцөј органјассан налы вөлі сетлөма-да, петкөдлісны асыныс вынтөм да самтөмлуннысө вөрлецөм да вөркылөдөм рационалізірујтөмын да механізірујтөмын. Мед-нін омөла тајө ужыс муніс өткымын тракторној базајасын (Часын, Помөсдінын): сені сезон помаотөц ез вермыны ладмөдны тракторјассө, а вөрлеқан уж механізірујтөмыд, медга-нін кыскагөм механізірујтөмлөн таво вөлі зев ыжыд значенчө. Тані міјан партијној организатсіја воцын, медга-нін вөрлеқан организатсіјаяс воцын, сувтө мог—бостны аскіө техника, і медвојдөр да медјона—кужны вескөдлыны тракторөн. Трактор базајасын тавога поцтөм омөлторјасыс лоіны сіјөн, мыј базаөн вескөдлыгјаслөн да тракторістјаслөн квалифікатсіјаыс вөлі вывті ічөт.

3 Обл. парторганізатсіјалөн јігөдјас.

Таво —1930/1931-öd воын—мі сувтöдлім мог—ва-
јöдны вöрын ужалыг постојаннöј кадр 10 сурс мор-
тöз, а збыльвылöсö апрель 1-ја лун кежлö лыддыгсö
сöмын 2031 морт. Сöмын та мында, кор мiјан лыд-
дыгсö 10 леспромхоз, 6 тракторнöј база да 3 сурс
мында вöв ас обозын. Вөрлезыг постојаннöј кадр
лөгöдöм вылö местајасын—рајонјасын кутчигисны зы-
вöктöмөн, најö ез донјавны тырмымөн налыг колан-
лунсö. Еща-на јещö—öнöз оз примiтавны тырмымөн
колана мерајас öнiја постојаннöј кадрсö закрепiтöм
могыг, вывти-на öмöла на пöвсын нуöдам партијно-
массöвöј уж.

Обкомөн сувтöдöм мог—1931-öd в.вајöдны вөрлезыг
постојаннöј кадр 10 сурс мортöз—колö быт выпол-
нитны, вөрлезан организатсијаяслы лөгöдны колана
условiјöјас (оланинјас да с. в.), медвојдöр сiјö кад-
сö чукöртны тракторнöј базајасö, јiа, лежневöј да
подвеснöј тујјас дорö.

Вөрлезан да вөркылöдан уж бојевöја завершитöм-
кöд öтщöц колö öниган-жö кутчигны локтан вога
лөгöдчан уж вылö, медјона виçöдлыны механiзатсија
нуöдöм вылö: а) 50 клм. куза подвеснöј көрттуј
Кожгортын (Вiчин рајон) лоö ыжыд восколөн. Вөркы-
лöдан уж механiзирујтöмын; б) тракторнöј базајасöс
гожжа кадö тырөн использујтны лежневöј тујјас стрöй-
тöмын; в) пырыгтöм пыр кутчигны лөгöдны квалифи-
тсированнöј кадр тракторнöј базајаслы да подвеснöј
көрттујјаслы, медвојдöр вөрлезыг постојаннöј кадр
пöвсыг, колхозникјас да батракјас пöвсыг.

Медыжыд, медбојевöј мог—Комi областын 10 во
тыран лун празнујтиг кежлö тыртны вөрлезан план
да кылöдны став вöрсö. Коммунистјас, комсомолецјас!
Ставөн сувтöј медвозжа радјасö решајущöј штурмын.

		1929-30 во		особој квар- тал		1931 во е а I квартал.		
		Сетома за- данно	Тыргома про- цент	Сетома за- данно	Тыргома про- цент	Сетома за- данно	Тыргома про- цент	
1.	Сыктывкарса вор пилтан за- вод.	32100 к.-м.	91,5	7149	105,7	12213	104,4	
2.	Нувчимса чугу- костан завод	1100 тонн	94,3	586	84,1	429,8	120,7	
3.	Сереговса сов- пуан завод.	2318,4	82,4	900	72,4	750	97,3	
4.	Печераса кон- серв завод	1000,0 т.-б.	22,6	550,0	0,03	700,0 т.-б.	59,3	
5.	Сыктывкарса кірпіч завод	4000,0 т.-ш.	65,5	—	—	—	—	
6.	Тіпографіја	Наборној	68848р	83,9	370 п.-л	88,3	171 м. знак.	95,7
		Печатној	7014,0 с. отъ.	183,1	—	—	5 мил. отъ	107,9
		Переплет.	22190 ш.	102,4	—	—	7500 шајт	107,5

1929-30 во гра-
паве тіпогра-
фіја јылыс ва-
јодома 1930 во-
са лыдпасјас
сы восна, мыј
ужноданвоис
сені муніс ко-
лая во серві.

заданнѳ лыдпасјассѳ, а мїжан веѳг да с луноа тѳлы-
са да кварталса игојассѳ суѳѳдны сѳмын „жужыда
кодјыѳѳмѳн“ да дырмыгт. Мїжан-кѳ вѳрпромхојас
ѳетѳны вїглунја свѳдка да мї щѳктїм најѳс вѳчны
быдлунја прїјѳм да быдлунја учѳт вѳрын, сїѳкѳ мї-
жан прѳдпрїјатѳѳјас вылын колѳ лѳны нѳшта ыжыѳ
четкоѳт ужалѳмас—медым быд мїнут машїналѳн уж-
тѳг сулалѳмыс вѳлї тыдалѳ оператївнѳј свѳдкаын.
Мїжан прѳдпрїјатѳѳјаслы колѳ чѳрыда, подувѳааныс
зѳвтчыны. ОСНХ-лы, кыѳї веѳкѳдлыг штаблы, колѳ
збылыг лѳны веѳкѳдлыг ѳѳеѳвѳј органѳн, мїжан прѳд-
прїјатѳѳјасѳс вѳѳѳ нуѳдыѳн.

Мїжан газѳтјас бура-код-нын велалїсны вермасны
вѳр вѳсна, колхоз тѳчѳм вѳсна, ѳѳм чукѳртѳм вѳсна,
сѳмын ѳїкѳѳ вунѳѳїсны лептыны тревога мїжан завод-
са прѳрывјас јылыг да сы вѳсна ужалыѳјасѳс ѳз кѳ-
тыртны прѳмфїнплан тыртѳм могыѳ вермасѳм вылѳ.
Кыѳ поѳѳ шуны тајѳ торсѳ, кор бѳрја кык тѳлыѳ
чѳжѳн ез вѳв нїѳтї буржык заметка мїжан прѳдпрїјатѳѳ-
ѳѳјас уж јылыг? Пыѳѳї пуктѳмѳн кынѳї, мод-
ног ѳз поѳѳ шуны. Колѳм ужсѳ крїтїкаалѳмыѳ
кынѳї колѳ вужны талунја лунга ѳппортунїст
практїкасѳ ерд вылѳ петкѳдѳмѳ. Прѳдпрїјатѳѳ
вывса партїјечјаслы да комсомолецјаслы колѳ лѳны
нѳ кыѳ вылын, а збылыг ударнїкјасѳн, „нїѳтї партї-
јеч нї комсомолец медым ез вѳвны ѳѳкын сотсѳрдјы-
ѳѳмыѳ да ударнїчествоѳ“. Ударнїчествоѳ артаѳѳѳ
цѳхѳн да став брїгадаѳн прѳїзводственнѳј заводаннѳ-
јас тыртѳм сертї“. (ВКП (ѳ) ЦК). Мїжан прѳмышлен-
нѳј прѳдпрїјатѳѳ вывса ужалыѳјаслы — робѳчѳјјаслы—
колѳ петкѳдлыны медбур формајас сотсїалїстїческѳј
ужлыг, лѳны ударнѳј прѳдпрїјатѳѳѳн да ассыс орга-
нїзованнѳј ѳпытсѳ ѳетны вѳр дѳрын ужалыѳјаслы,
вѳрлеѳыѳ брїгадајаслы. Прѳмфїнплан тыртѳмѳ колѳ
гартны став ужсѳ партїјнѳј, сѳѳетскѳј, прѳфѳессїонал-
нѳј да мукѳѳ ѳбщественнѳј органїзатсїјајаслыѳ, кыѳї

предпријатѳѳјас вылын, сіѳ-жѳ-і вескѳдлыѳ орган-
јасын.

„Ас кіѳ бозтѳм техніка“, лозунг вѳсна, робѳчѳј да вескѳдлыѳ кадрјасѳс техникаѳн вооружајтѳм вѳсна — медвоѳын колѳ олѳмѳ пѳртны мјѳан промышлен-
нѳј предпријатѳѳјасын. Партјѳно-массѳвѳј уж нуѳдѳм
јылыѳ ВКП (б) ЦК-лыѳ решеннѳсѳ (1931-д во март
21-д лунза) колѳ збылыѳ прорабѳтајтны бѳд проіз-
водственнѳј јачејкаын да пырѳтѳм-пыр заводѳтны
сіѳѳ олѳмѳ пѳртны.

Таѳі сулалѳ делѳыс мјѳан ѳнјѳа предпријатѳѳјасын.
Куѳѳѳ мѳѳ-жѳ мјѳач переспектѳвајасыс мед-
матыса кад вылѳ. 1929-30 воын уѳельнѳј вес
промышленност валѳвѳј прѳдуктсіјалѳн вѳлі сѳмын
3,5%. Воѳѳ вылѳ мјѳан промышленностлѳн сѳвмѳмыс
колѳ мунны вѳр обрабатывајтан, лесокіміческѳј да
целлулоза промышленностјас віѳѳд, мѳѳног-кѳ —
Крајѳс да Областѳс торја віѳѳ спетсіалѳѳірујтѳмѳн
(вѳр комбінат); ѳерт, тајѳ оз торјѳѳд, а мѳѳарѳ—вѳѳѳ
предпосылка мупыѳкыѳ озырлун (нефѳѳ, ізшом, кѳрт
руда да с. в.) перјыны.

Тајѳ во вылѳ программа: Помавны стрѳі-
тѳмсѳ нѳлѳ рамаа вѳр пѳлітан заводлыѳ, замѳша вѳчан
да кірпѳч вѳчан заводлыѳ, вѳчны проект целлулоза-
бумага вѳчан комбінатлыѳ, вылѳмѳѳны нѳвчѳм да Ге-
реговса заводјасѳс, гырыѳ віѳлаган ужјас нуѳѳны із-
шом, нефѳѳ да кѳрт руда корѳѳм куѳѳа.

Пјѳвѳілетка помастѳѳѳѳ обеспечѳтны: а) цел-
лулоза бумага вѳчан комбінатлыѳ стрѳітѳмсѳ Сѳктыв-
карын 1932 воѳ заводѳтѳмѳн кыѳ матыса кад кежлѳ
промышленнѳј базалыѳ подувсѳ; б) тајѳ-жѳ, пјѳвѳілет-
каын заводѳтны перјыны ухтаса нефѳѳ промышлен-
нѳј експлоатација вылѳ, кодлыѳ коланлунсѳ пыѳѳѳі
пуктѳны-нын правѳтельство: „тајѳ рајѳонјаслыѳ ов-
мѳссѳ кыпѳѳѳм могыѳ да і став Сѳвет Со-
јузѳлы кутны пондас зев ыжыѳ значеннѳ нефѳѳ ра-

јон Ухтаос ужалом выло пыртөм“ (Предсовнарком Молотов јорт доклады, советјас VI сјезд вылын; „Правда“ газет, март 11 лун, 1931 во).

в) Стрөйтчан материалјас—күрпичнөј, шифернөј, известъ-алебастр, изкі да м.—вөчөм.

г) Ыжыд металлургическөј завод стрөйтны заводитөм.

д) добитчыны печераса изшом перјөмлыз промышленнөј эксплуатация нуөм заводитөмсө (союзнөј ВСНХ таво-нын лыдфө коланади организуйтны „Печеругол“.

Электрофикация нуөдөмын пунктыгөбө мог—вөчны ыжыд электростанция (25 гурс клв.), өтщөщ комбинаткөд. Тажө воынештөдны ижмаса станция да ноль рамаа вөр пилтан выль завод бердө.

Транспорт стрөйтөмын мијанлы колдө: форсируйтны Пинуг да Сыктывкар кост көрттуј стрөйтөм, ештөдны 1931 воын Сыктывкар-Ухта кост автомобиль шоссе; обеспечитны тоннаж вавыв транспортлыг, кычү парөвөјыслыг сүз-жө і непарөвөјыслыг, медоа-нын Печера вылын да вөзө нуөдны Кама-Печера кост канал пискөдан уж Војывы свина ју јыв-јаскөд јитөмөн.

Гіктса овмөсөс сотсіализм ладвылө вужөдөм да скөтвиған проблема могмөдөм

Гіктса овмөс сөвмөмын націонал-шовіністјасөн нуөдан вічсө—„капіталізмлаң нуөдан тујсө“—јөздөдөмөн, неставывса веокыдыв кежы практикакөд (көді војасөн-нын пукаліс)—чорыд тыш нуөдөмын, а сүз-жө шујгавыв кежыјаскөд вермасөмөн, кулак вылө наступатан політика нуөдөмөн,—партіјнөј организация гіктса овмөсын сотсіализм течөмын вәјөдісгырыг вермөмјасөз.

Колхозјас течөм быдмөмлөн динамикаыс тащөм:

а. 1929	воа октябрь 1 лун	кежлө колхозјасын вөлі котыр-төма	4,6% ов.
б. 1930	воа январь 1 лун	вөлі котыртөма	9,5% ов.
в. 1930	воа апрель 1 лун	" " "	21,8% "
г. 1930	воа май 1 лун	" " "	14,0% "
д. 1930	воа јуль 1 лун	" " "	13,2% "
е. 1930	воа октябрь 1 лун	" " "	13,5% "
ж. 1931	воа январь 1 лун	" " "	15,6% "
з. 1931	воа апрель 1 лун	" " "	20,8% "
и. 1931	воа апрель 22 лун	" " "	22,8% "

Тајо лыдпасјасыс петкөдлөны: кољан 1930 воө успехјасыс јурвежөр бергөдчөм бөрын да перегібјас веккөдөм бөрын, лоі велъ куџа өтө местаын сулалан кад (застөј). Парторганізаторсіјалөн выіманьысө колхоз течан вопросын вөлі јавө личөдөма да өткымын рајонын колхозјасө колісны асвыланыс леџөмөн: колхозјасөн омөла веккөдлөм вөсна һаһ ідралөм муніс ез кыџ колө бура, урожај уналаын јуклісны „по једокам“, кулаккөд слаба вермаөөм да колхоз течан уж самоток (ас мунөм) вылө леџөм—со кушөм помкајас, мыј вөсна дыр кежлө сувтліс колхоз течан уж.

Өнө кежлө мјјан ем велъ ыжыд вөрөөм колхоз течөмын. Өнө 22% гөль да шөркөдөма овмөсјас збылыс-нын лөоны зумыд основнөј медјон опораөн өктын (сөветјаслөн VI сјезд).

Партіјнөј організаторсіјалөн мөг—не личөдны колхоз течөмын бөстөм өдсө, а нөшта вылөжык лептыны да медјон упорсө вөчны організаторсіја да овмөс бокоһ јонмөдөм вылө: котыртыны ужсө (уркөвөј да бригаднөј уж), учот нуөдны лөһыда, пырөө пыр ештөдавны ужнуөдан план вөчөмјас, став өкаһс ужлы лөөдавны, уж-луһса (трудөһөһ) уждонјас өтувтны скөт, ужаланкөлуј да м. т.

Өнөја лунјасоа бојөвөј мөгјасөн лөоны: колхозјаслы організованиөја кутчөһны кылөдчыны, большевіс-

тскѳа нуѳдны тувсов гѳра-кѳа сѳ, медым кѳа планјас тѳртны содтѳдѳн. Былужногјас—ударнычест-
тво, соцордјыгѳм да воча планјас сетѳм-паскѳдѳмын:
парторганізатсјјалы колѳ воѳдчыны Коми Автономіја
областлы 10-ѳд годовщѳна кежлѳ тырвермѳмѳ (по-
бедаѳ) коми сѳктса вѳрму овмѳссѳ социализм лѳѳѳдѳ-
мын. Обкомлѳн дѳректѳва—кыскыны колхозјасѳ
1931 во кежлѳ 25% гѳль да шѳркѳѳдем крестана ов-
мѳс—не сѳмын олѳмѳ пѳртны почана, а весѳг сјѳ
вермас да быт олѳмас пѳртѳны таяѳ-жѳ тувсов гѳра-
кѳа дырјѳ содтѳдѳн.

Воѳѳвылѳ колхоз течан ужын вермѳм-
јас лѳѳны: парторганізатсјјајас-кѳ саммасны (быт
саммы) пыкыны колхозныкјас вылѳ, кыѳ медјон опо-
ра вылѳ да лѳѳѳдасны-кѳ бур вольтѳм гѳла-шѳркѳѳ-
ѳема олыгјаскѳд, кодјас езна пырны колхозѳ, но
кодјас воѳын сувтѳдѳма вопрос вескыда „лѳбѳ колхоз
ѳор, лѳбѳ паныд“,—да обеспечѳтасны-кѳ кулак вылѳ
наступленнѳ паскыда нуѳдѳм. Кулак вылѳ
наступажтѳм лѳѳѳка лѳѳѳдѳмыс, меда-нын колхоз стрѳѳ-
тѳм ѳдјѳ быдмѳм вѳсна классѳвѳј тыш јѳѳмѳсѳ пыѳ-
ѳѳ пуктытѳмыс—вескыда лѳѳ кулак воѳын капѳтулѳруј-
тѳм, кодѳ колхоз стрѳѳтѳмсѳ ваяѳдѳ орѳдѳмѳ (кѳѳ-
тѳмѳ).

Сјѳѳ-жѳ кадѳ „колхоз ѳор лѳбѳ паныд“ вопросѳѳ
сувтѳдѳмѳн колхозѳ пыртѳм гѳль да шѳркѳѳдем крестана
пѳвсын колѳ нуѳдны дугдывтѳг арѳельнѳј ов-
мѳслыѳ выгодајассѳ разјаснытана уж. Крестаналыѳ
колхозѳ асвѳлаа пырмѳсѳ командужтѳм да адмѳнѳстрѳ-
рујтѳм вылѳ вежѳмыд да кулакјаскѳд тышкаган но-
гасјассѳ шѳркѳѳѳема крестана вылѳ вужѳдѳмыд —
таяѳ торјасыс лѳѳны партијалыѳ полѳтыкасѳ медлѳкно-
гѳн торкѳм, ѳугѳм содтѳдѳн.

Скѳѳвѳзан проблема мѳгмѳдѳгѳн мѳјанлы
колѳ сувтны сјѳѳ-жѳ тужјас вылѳ, кыѳ партија разре-
шѳтѳс нын вѳѳѳтан проблема, мѳднѳг-кѳ шуны,—таяѳ

проблемасо разрешитны совхозјас да колхозјас те-
чөмөн. Мијан ем став условјоыс, меым олөмө пөрт-
ны ВКП(б) ЦК-өн Војвыв крајлы пунктөм могсө—
сетны вузөсвыј 3 мильон пуд пјавильдтка по-
мазіг кежлө, өнөз резултатјасыс ташөмдө: 1930 воө
мі сетім вузөс выј сөмын 2000 пуд гөгөрөз; 1931 во-
са медвозза кварталын—1000 пудјөз. Јөв контракті-
рујтан план (1931 во вылө заданњөыс 212,500 тсен-
тнер) тавога апрель 1 лун кежлө тыртөма сөмын 84%,
крај пагта 99,9%. Медвозза кварталын јөв вајалө-
мыс колө вөлі лоны 63.150 тсентнер, а вајөма сөмын
6953 тсентнер либө 11%. Абузев бур ужыс і скөтөс
контрактірујтөм куза: медвозза кварталса план
тыртөма—гырыс скөт куза—38%, кукаңјас куза—
44,4%. Молочнөј фермајас вөчөм оран выјын: 43 фер-
ма пыдді тувсов гора көза дырјі арталөм серті вөчө-
ма сөмын 10 өс: 1500 душ скөт пыдді, сені скөт
сөмын 479 јур 1913 во серті област пагта став скөт
лыдыс сөді 159,4% өз: сөмын 1930 воө јонанач-
калісны да скөт лыдыс чіні, 1929 во серті быдса 9,6%
(скөт начкалөмыс лоі купак агітаціја вөсна да места
ывса організатсіјаслөн жеба ужалөмла).

Скөт начкөмјас өткымын местајасын өнөз-на
мунө, а тышкаөмыс ськөд абу тырмөз.

Артмө, мыј Сотсіальістическөј Вьль Вој-
выв вөсна тышкаөмын өті медколана
участокыс—скөт віқан проблема могмөдөмыс—
олөмө оз пөртөы, а векыда ігноірујтөб. Партіјнөј
организатсіјаслы колө гөгөрвоны став коланлунсө
скөт віқөм проблема өдјөнжык могмөдөмлыс да пы-
рыг-пыр-жө вужны паскөдчөмөн наступлеңнө вылө.

Вузөс јөв фермајас организујтан да стрөитан план-
јас быт колө олөмө пөртны. Колө пырыгпыр-жө обес-
печітны скөт картајас стрөітөмсө да јөв фермајасө
лөбөдавны бур лыгтан скөтөс, кьзі, өтувја скөт лы-
дыс богтөмөн, сіз-жө-і боқыс нөбөмөн. Тажө став

вѳснаыс мїжанлы колѳ разрешїтны кѳрым проблема: лѳгѳдны пѳтѳса бур кѳрым, кѳза плѳщадѳ кѳзан культурајассѳ вежны кѳрым культурајас вылѳ, массѳ-вѳја заводїтны вѳчавны сїлосјас да с. в.

Торја-нын упорнѳја колѳ вермазны выј вѳсна Устїцїлма са да Ічваса рајоннѳј органїзатсїјаслы, кодјас емѳс вузѳс выј вѳчыс рајонјас, а Јемдїнса рајоннѳј органїзатсїјалы—кыҕı племеннѳј рассадник лѳгѳдыс рајонлы.

Мїжанлы колѳ тајѳ-жѳ воын органїзујтны Устїцїлма рајонын ыжыд јѳв-выј вѳчан совхоз да кык совхоз Печераын (1932 воѳ).

Пыщкѳсса рессурсјас да средствојас чукѳртѳм

ЦК да ЦКК-лѳн декабрса ѳтувја пленум аслас решеннѳјасын пасјїс „чорыда фїнплан олѳмѳ пѳрттѳг оз поҕ олѳмѳ пѳртны овмѳс нуѳдан плансѳ став народнѳј овмѳс јук ѳн-јасын“. Мїжан органїзатсїјаса уна шленјас-на оз гѳгѳрвоны полїтїка бокгаң ыжыд значеннѳсѳ пыщкѳсса рессурсујас да средство чукѳртѳмлыс. Сеоса мї ѳнѳз-на егѳ саммѳј јїтны тащѳм ужјассѳ овмѳс нуѳдан полїтїческѳј моҕкѳд (мїан условїѳын-кѳ—вѳр-леҕѳмкѳд). Пыщкѳсса рессурсјас—матерїалнѳј і фїнансѳвѳј—чукѳртѳм торјавтѳг кѳртавоѳ народно-коҕажїственнѳј план олѳмѳ пѳртѳмкѳд. Он-кѳ вїҕты да планѳн Індѳм средствосѳ-кѳ он чукѳрт—сїҕѳ мыјта он чукѳрт, сымында дѳн-жѳ оз ло олѳмѳ пѳртѳма народнѳј овмѳс нуѳдан план.

Ме тајѳ јукѳдын сувтла сѳмын со кущѳм куїм вопросјас вылѳ: а) проїзводство вылын рессурс чукѳртѳм вылѳ (промышленност, строїтельство); б) ѳѳм чукѳртѳм да в) кредїт реформа.

Производство пыщсарессурсјас чукёртём кутё зев ыжыд значењё. Ме чайга тырмиз лоб ташём лыдпасјас вайёдём: промышленној продукција асдоныз быд % чинтёмён став СССР пагта вонас лоб виқтёма 180 миллион шайт (задањё чинтыны 10%); строителствоын-кё лоб чинтёма 1% виқтыгёё 100 миллион шайт (задањё чинтыны 12%), да ми-кё төварлыс бергёдчёмсё чинтам 9 лун вылё, секи сјёё виқтё 300 миллион шайт.

Кызи ми олёмё пёртам партјялыс асдон чинтём куға дјректјвајассё?

Лыда показателјассё-кё мијан кёчајственныкјас аскадё оз вермыны сетны, дерт, качество показателјас сетёмыс нёшта-на омёл кызи лыд боксањ, сјз-жё-і пыщкёссањыс. Откымын заводјасын мијан асдоныс кыптис (Серегов, Нувчим, мукёдјассањ сведёњё абу).

Артмё, мыј таво ми ег вермё обеспечитны асдон чинтём јылыс партјялыс дјректјвајас олёмё пёртёмсё.

Вермамё ми чинтыны стрёитчан ёдјас асдон чинтытём вёсна, пыщкёсса ресурсјас чукёртём вёсна? Ог вер мёј. Колё тревога кыпёдны, колё кыпёдны быд робочёјјасёс мијан предпрјятёёыс-да быд вылстрёитчаніныс, медга-нын коммунистјасёс да комсомольчјасёс.

Торја-нын мијанлы колё зелёдчыны вёрлеқём да кылёдчём куға: ёд тани вёлі дај век-на делёыс шогмытём лок; воыс-воё содё асдоныс.

Колё выныштчывыны став вынён став мијан производствоёс рационализјрујтан меропрјятёёјас выл ё, виқтём (режим економја) вылё, финанс, дјстсіпліна вылё, чорыда тышкасны ёём, лотајтысјаскёд да безхожајственнёја ужалысјаскёд.

Јёз костыс средство чукёртём ёнёз сјз-жё мунис шогмытём. Торја кварталын областувса плансё вёлі олёмё пёртёмасёмын 75% („крајевёј 119, 22). Медвоцда кварталын чукёртёмасё 75,7% (крајевёј 113,5%), медга гырыс

чукөрттөм суммајасыс лобны објазательнөј платезјас ку-
ча (культсбор, ас коствот да віңму вот): медга-нын омөлыс
смын, мы] мынтыгтөмјасыс мїјан классөвөј врагјас-кулак-
јас (унжыкыс көрвіңыс кулакјас, кодјас налог пукталөм-
гыс пышјісны Урал саяө.) Вывті-на жеба ужсө пуктөма
необјазательнөј платезјас чукөртөм куча (пјатїлетка
зајомө, сің-жө-і колхоз да кооператїв сістемајас ыр
средство чукөртөм).

Средство чукөртан ужсө колө сувтөдны ударнөј
өд вылө, быдлунја нуөдан бојөвөј могө.

Фїанс органјасөс колө јонмөдны классөвөј вің
нуөдыс ужалыөјасөн (та куча партїјалыс діректївасө
мїјан абу-на тырмің олөмө пөртөма), кодјас ескө мед
обеспечїтїсны кулак вылө наступајтан полїтікасө да
ез воштыны кулакјассө да ез сетны налы возмож-
ностсө зөбсаны налогјас перјөмыс, а сің-жө налог
улө суран объектсө зөблалөмыс.

Кредїт реформа—торја ыжыд вопрос. Танї ме
көсја јогтыны органїзатсіјааолыс выманнөсө сөмын
сы јылыс, кущөма шогмытөма, лока віңөдөны рефор-
ма нуөдөм вылө өткымын шленјас органїзатсіян,
јачејкајасын, веөг өткымын рајкомјас да овмөс нуө-
дан органїзатсіјајасөн веөкөдлыөјас.

„Шажтөн проверїтан“ лозунг, (народнөј овмөсса
план олөмө пөртөмсө збылыс проверајтны шажтөн)—
мїјан унжыкыс-на ез гөгөрвоны. Быд вооколын мї
паныдагам фїанс сістсіплїна вежнөдлан, торкан
актјаскөд, веөг купонјасөн вежлалөны деңга знаксө
(Шојнаты, Удора). Мај 1 лунсаң олөмө пөртөма вылө
кредїт сістема, көді јонмөдө прїнтіпсө хожајственнөј
да фїанс сістсіплїна. Өні-жө колө мїјан кожајствен-
нїкјаслы бура зелөдчыны, медвојдөр колө төдманны
пышкөссө реформалыс, одқөдны өтчот ештөдөмсө.

Партїјнөј јачејкајаслөн мог не сөмын аслыныс
усвоїтны кредїтнөј реформа куча основнөј правїлөјас-
сө, а төдмөдны сіјөн быд робочөјөс сывөсна, мыј

предпријатѣјасѣсѣ фінансірујтѣмыс кутас мунны пром-
фінплан тыртѣм сертѣ, кыѣ лыдбокѣаңыс, сѣѣ-жѣ і
качество бокѣаң показатѣлѣјас сертѣ.

Кад-нын велѣдчыны вѣѣтыны сѣветскѣј
шѣјт, вѣѣтыны да чукѣртны сѣјѣ, медымвоѣѣ
вылѣ сотсіалѣзм течѣм ѣдсѣ нѣшта јон-
мѣдны.

Культура револѣтсѣја фронт

Культура револѣтсѣја проблемасѣ вѣлі петкѣдѣма
партѣја XV сѣзд вылын, кыѣ ѣвѣ медколана проблема
реконструктѣвнѣј кад дырѣј, меѣа-нын культура бок-
ѣаң бѣрѣ колѣм натсѣјајас пѣвсын тајѣ лоѣ да і кутѣ
зев ыѣѣд значењнѣ. Культура револѣтсѣја проблема
могмѣдѣмѣн мѣ могмѣдам натсѣонал полѣѣѣка вопрѣс.

Ѣнѣја кадѣа бѣјевѣј моѣ, а сѣѣ-жѣ-і матыса кад
кежлѣ—нуѣдны ічѣт школајасын став чѣлаѣѣс быѣ
велѣдѣм да бырѣдны неграмотност (XVI п. с.). Кыѣ і
пѣртѣѣны олѣм ѣ тајѣ бѣјевѣј моѣјасысѣ?

Став јѣзѣс велѣдѣм. Став јѣзѣс быѣ велѣдѣм
вылѣ вуѣѣдѣмыс, натсѣонал ѣблаѣт условјѣ сертѣ,
ѣерт, лоѣ зев ыѣѣд достѣјењнѣѣн, кодѣ збылѣѣ вѣг-
талѣ вескыдлунсѣ Лѣѣнѣн ноѣа натсѣонал полѣѣѣка нуѣм-
лыс. Школаын велѣдчѣн арлыда чѣлаѣѣс кыскѣма
велѣдчыны 99,5% да гырыѣѣѣкјасѣс (подрѣстѣкјасѣс)—
95%,—со куѣѣм лыдпасјасыс мѣјѣн достѣјењнѣјасын.
Мѣ вѣѣѣм тајѣ дас вонас ѣблаѣтын зев ыѣѣд воѣѣ
мунѣм чѣлаѣѣс велѣдѣмын: 56% (1913 воѣ) став чѣ-
лаѣѣ пѣѣѣ школаын велѣдѣмѣаң—вуѣѣм став чѣлаѣѣс
школајасын быѣ велѣдѣм вылѣ.

Неграмотност бырѣдѣм. Танѣ сѣѣ-жѣ ем
гырыѣ вѣрѣѣмјас. 1922 воын-кѣ вѣлі став грамотнѣјыс
сѣкын 27,3%, ѣнѣ 1931 во јѣнвар кежлѣ грамотнѣј
лыд кыптѣ 74%-ѣѣ. ѣерт неграмотност бырѣдан уѣѣс
мѣјѣм ѣнѣѣ-на мунѣс вывѣтѣ наѣѣн. Воѣѣа војасѣ та вылѣ

ез пуктывны ыжыд значеңнө, оз вөлі пыдди пуктыны —игнорирутоны неграмотност бырөдан ужсө.

1931 во вылө ми сувтөдим да і сувтөдам кыч божевөй мог, медем кызвын неграмотностсө бырөдны: та могыс колө вөлі ликпунктјасө кыскыны 25,160 неграмотнөй мортөз да 6280 мортөс муртса грамота төдөс; збыл вылас кыским сөмын 63%. Артмө, мыј тајө вонас, тајө фронт вылын мијан лоі зев ыжыд прорыв. Помкаыс талөн сын, мыј өнөз-на парвөјнөј да общественнөј организатсјјас ез пыдди пуктыны политическөј значеңнөсө неграмотност бырөдөмыслыс да ез вөв котыртөма став сөветскөј общественностсө, став культурнөј вынсө, медем ескө божевөја олөмө пөртны неграмотност бырөдөмсө. Пуктам мөгөн, медем областлы дас во тыран лун кешлө неграмотностсө бырөдны ставнас. Тамогыс кылөдам кок јылө став парвөјнөј, сөветскөј общественностсө да неграмотност бырөдөм вылө петам походө, штурмө.

Гырыожык школајасын велөдчөм да кадр лөбөдөмын мијан сөз-жө емөс вел гырыс успехјас. Револютсјјаөз Коми област территорјяын вөлі сөмын 13 гырыожык төпа школа (көні велөдчөны поп-кулак пијан), өні, тајө воым-нын мијан ем 29 школа, кытчө кыскөма челафсө робочөјјаслыс да ужалыс јөзлыс 3320 мортөс. 7 техникумын өні велөдчөны квалифкатсјјаа кадрјас вөр-өвмөслы, өтувја вөзму өвмөслы, јөзөс јурдөдөм (велөдөм) чоңвөчалун кутөм, промышленност, кооператсјја да с. в. вылө ужалысјас, көні лыдыс воө-нын 1000 мортөз.

Кадр лөбөдөмыс, областса техникумјасыс өпрөч, мунө курсјас нүбдөмөн да област сөјса техникумјасын да ВУЗ-јасын. Област сөјса техникумјасын да ВУЗ-јасын велөдчысјаслөн лыдыс матыөмө 650-700 мортөз.

Кадр лөөдөмүн көтү эмөгүн гырыг вөрөмјас сөмүн областын культурнөј да овмос течан өдјас бөтөмөс, кадр лөөдөмөс бөрө-на колтчө.

Кадр лөөдөмүн медеа ыжыд тырмытөмторјас: абу зев колан составыс (соц. бокгаң) велөдчыгјаслөн, да мјанлы бетөм местајассө тыртны вермытөм.

Кызвын школаас, улыссаын і вылыссаын, сің-жө і шөр школаас, мјан зев слаба пунктөма коммунистическөј воспитаннө да вывті наңөн школајасас пырө политехнизатсіја. Мјан школајасын уж качество пунктөмыс корө парторганізатсіјајассаң торја серјознөј выіманнө.

Мјанлы колө матыса кадын-жө школајасөс чорыда бурмөдны да јоимөдны велөдчөм да політика бокгаң выдержаннөј велөдыг кадрјасөн.

Національнөј печат да література

Комі ужалыгјаслыг літературадн кыптөмсө медебура петкөдлөны национальнөј печатлөн да літературалөн содөмыс. Револутсіјаң національнөј література ез вөв, сөмүн 1918-д вогаң заводітчө чужны Комі печат. 1921-д воын леҗісны сөмүн 2 газет 2600 тиражөн, а 1931-д воын леҗөдүн 8 газет (Областнөј—4, да рајоннөј 4) 22 сурса тиражөн, на пыцкыг тік комі кыв вылын леҗө 6 газет 18 сурса тиражөн. Таыг өпріч комі кыв вылын-жө леҗө 2 журнал („Культура фронт“ да „Ударник“).

Бөрја војасө Јона содіс комі література кыч художествоа, сің-жө і общественно-політическөј: 1921-д воын-кө Комі іздателство леҗліс сөмүн 12 печатнөј лист, то 1930-д воын петісүн 204 лист, а 1931-д вога планын індөма леҗны 450 печ. лист.

Кызі адҗанныд, здвігыс тані вывті ыжыд. Комі печат да література наңөнікдн пырөны комі ужалыг массајас пөвсө, кыпөдө на пөвсыг социализм стрөйтөз

Пролетарскöй аскривика кыпöдöмөн, да комі літэ-
ратура лөөдөдөжас пөвсө пырöдчнө анэпролетарскöй
кулацкöй агентураос ерд вылө петкөдöмөн—обеспе-
читам даöдчөдам национальнöй формаа социалистическöй
содержаннөда літэратура лөчөм.

Вывод: Міжан мог—культура стрöитан
ужсö јөткыштын воçö, вöчны торја упор
овмөс быд јукөнлынатсіональнöй кадрлөөд-
дөм вылө, школајасын коммунистическöй
воспитаннө нуөдөм вылө, школајасөс поли-
техніцирујтөм вылө, став школајассө комі
кыс вылө вужөдөм вылө да неграмотност
бырөддөмсө боевөдја олөмө пөртөм вылө.

Парторганізатсіјалөн мог—обеспечитны больше-
вистскöй руководство став культура фронт вылын міжан
областын (печат, літэратура, театр, кіно, радио да м. т.).

Национальнöй формаа да социалистическöй пыщкөса
культура јонмөдөмөн да воçө нуөдөмөн,—мі јона өд-
чөдам міжан областлы социализм стрöитан өдсө.

Став пролетарскöй организатсіјасөс перестроитөм јылыө

Тајө колөм дас вонас лөм уөпөхјасыс, быд ов-
мөс јукөннын социализм течөмын ыжыд өдјасыс лоины
партіјалыө генеральнöй виç веккыда нуөдөм вөсна, ко-
дө кыпөдөс міжан областувса ужалыө јөзлыө
активностсө; чорыд да веккыд руководство Крај-
комлөн заводитөс став областса пролетарскöй органи-
затсіјасөс вужвыдөныс перестроитны со кушчөм ло-
зунјас гөгөр—котыртны массаөс социалистическöй
Выл Војвыв течөмын большевистс-
кöй темп вөсна, өккыд торјас вермөм вөсна, налы
(пролетарскöй организатсіјаслы) чужөмбанөн про-
изводстолаң—вөрлөчөмлаң, промфинплан тыртөмлаң
да колхоз стрöитөмлаң—бергөдчөм вөсна.

Міжан областса ужалыс јөзлыс активност содём-сө петкөдлөны сотсордјыём да ударничество предпріятёјас вылын да вөрүн, медео-ын бригадиј метода уж пагкалём.

Міжан өні ем выл актив—ударникјас да энтузиастјас (Карманов, Јершов да мукөд), кодјас сөлөмөаныс ужалёны социализм течём вөсна; на вылө мыж-өбмөн міжанлы колө дај быт јонжыка өдәдөны социализм течан өдсө да наступатны кулакјас вылө.

Сегоа гырыс вермөмјас өиктын колхоз течөмын 22% унжык гөл да шөркөдөм өвмөсјас өні колхозынёө-нын) міжанлы висталёны: кызвын шөркөдөма крестьяна масса бергөдчис социализмлаң, төрытја сојуникјассаң најө пөрисны „колхозниккөд щөщ—воцза батрак да гөл—збылыс да чорыд опораөн совет властлы өиктын“ (советјаслөн VI сјезд).

Өні јуавөд, удітам-ө мі—партијидј организатсіја да став приводнөј ременьјасыс аскадын сувтны јурнуөдысөн ужалыс јөз активност кыптөм вылын да курам-ө мі тајө активностсө вескөдны колана туйөд? Колө вескыда шумы: тани абу ставыс қик лучки. Мі сөмын-на заводітам перестраивајтчыны, а өткымын эвеноын весиг ег-на заводітлөј. Мі вывті нөжјө перестраивајтчам, ог удітөј темпјас бөргөыс, унаыс-на овлө—кысаам бөжын. Мі ег-на велалөј массалыс активностсө боевөја возглавитны.

Парторганізатсіја,—кыч ме вылынжык пасјыли-нын,—став подувнас бергөдчис вөрлаңө, колхозлаңө да бөрјавонас, ферт, классөвөј коө нуан вынјөрыс төдчөмөнја содіс, а тагаң щөщ сылөн содіс авторитетыс-і. Та јылыс медбура петкөдлөны парторганізатсіјалөн пролетариат щөт вестө быдмөмыс. Војдөр-кө воцза војасө мі ацылим вөрлеқан Іныс сөмын өткымын коммунистјасөс, таво став организатсіја состав пыс 24%

ужалбны производство вылын—вöрын. Војдöр-кö вöрлежанінын ез вöвлы весіг öтi партјачејка, таво вöлі 22 временнöј јачејка да 17 кандидатскöј группа. Војдöр-кö вöрлежанінын ез вöв öтi парторганізатор, таво најö вöлны быд учвöрпромхозын (24). Партијно-массöвöј да партијно-воспитательнöј уж перестрöйтöмын мiсiц-жö адзам гырыг вöрчöмјас; та жылыг вiстало вöрö ужсö нöмыс, фельанкаö да брiгадаö петкöдöм. Та мogy лöб тырмыбiн, вайöда-кö öтi лыдпас: рајкомјас вiсталöм сертi, вöрын ужалс 110 партшкола. Тацнад, мi збылыг пунктiм заводiтöмсö (начало) большевiстскöј радјас перестрöйтöмлы.

Заводiтöмсö пунктiм, сöмын воцö мунöмыс вывтi нацöн содö; медга-нын омöла мiјан фелöыс партијно-массöвöј ужлöн качествоыс. Уж мунö случајыг-случајö, бнöц-на абу гiзтемаыс да правiлнöја вынсö јуклöмыс. Ме ногөн, медга ыжыд тырмытöмыс сын, мыј мiјан органiзатсiјаса шленјас абу-на образтсöвöј ударникјас производство вылын, лiбö уна-на случај овлö—вовгö абу ударникјас. Мiјанлы колö сещöм перестројка, кодi ескö медым чорыда бергöдiс чужöмбансö став органiзатсiја эвенольг вöрлан, кылöчöмлан, вель стрöитчöмлан, колхоз течöмлан да с. в. да быдлунја уж обеспечiтiс быд коммунистöс да органiзатсiјаöс ставнас, кыз воцын муныг авангардлыг рольсö. Социализм стрöитан быд участокын мунны медвоцын да јурнуöдни массабн! Ударничествоыг бокын оз вермы лоны нiöтi коммунист, кыз вöрлежöмын, кылöчöмын, предпријатъдјасын сiц-жö колхозјасын да учреждениö асын!

Уж вылын ударничество колö сещöм, кодлөн ескö тыдалiсны уж резултатјасыс кыз качество (бурлун) бокоан, сiц-жö-i лыдбокоан.

Сесоа мiјанлы колö сещöм перестројка вöчны став органiзатсiјаын да торјөн быд јачејкаын, кодi ескö обеспечiтiс: быд участокын јонмöдны партијнöј

бур веэкӧдлӧм, правльнӧја да четкӧја партыјалык вӧчсӧ олӧмӧ портӧм, мијан организатсијаса став ӧвенольо да приводнӧј ременјаслык кыпӧдны классӧвӧј бојеспособностӧ.

Та могык колӧ: правльнӧја сувтӧдны асоыным вынјас, кыпӧдны теорія тӧдӧмсӧ организатсијаса быд шленлык (вӧвӧзмјас, кодјас мијан лоины таво партпрӧвешченнӧым — абу-на тырмана); вескыда нуӧдны классово-выдержаннӧј пролетарскӧј вӧч быд участокын, чорыда козасны партија генералнӧј тујвӧчык быдсама кешкӧјаскӧд. Мијанлы колӧ збылык боотчыны лӧбӧдны да вӧчны выдвӧженнӧ вескӧдлан органјасӧ выл пролетарскӧј кадрјас. Партијнӧј организатсијаслы колӧ петкӧдлыны асоынык бојеспособностӧ рещайтан ужјас вылын: кылӧдчӧмын, большевистскӧј кӧча нуӧдӧмын, колхоз течӧмын, лоитан вога вӧрлеӧдм кешлӧ лӧбӧдчӧмын, выл стрӧйтчанинјасын да предпріятыӧјасын. Быд коммунистлык ужсӧ ми пондам да і быт колӧ прӧверитны классӧвӧј тыш нуӧдӧмас, коді пыр јонжыка јоомӧ мијан наступленнӧбӧн мунӧм вӧсна.

Коді повӧӧ ӧбкыдлуныкыс да мулакјасык — силы абу места мијан организатсијанын

Комсомол организатсија зев јона быдмис да јонмис бӧрја каднас. Ӑни сені лыдӧдысӧ-нын 5200 шленнӧр (колян вога апрель і лун кешлӧ вӧлі сӧмын 3900 морт). Медыжд заслуга комсомол организатсијалӧн, кодӧс шедӧдӧс партија вескӧдлӧм улын, лӧб сыын, мыј ас организатсија пыщӧнык ӧаммис таво мӧдӧдны вӧрлеӧдан фронт вылӧ 56,3 прӧцентсӧ (149 вӧрзывса јачејка 2795 мортӧс кыскӧмӧн), мыј сіјӧ збылык заводитӧ јурнуӧдны ужалык том јӧзлык прӧизводствольа политыкаса активностсӧ (котыртӧма том јӧзык 224 ӧдарнӧј бригада, кыскӧма сетчӧ 1978 комсомолечӧс да 87 беспартијнӧј том мортӧс); сотсордјысӧмӧ кыскӧма

вбсна, мыј сіјө случајыс лоб аслыс сама петкөдланаөн, сіјө, — кыңи профсојузөн везкөдлыөјас вичөдөнны перестройка вылө. Случајыс сешдм. Тажө лунјасө муныс Совторгслужащдјјас сојуз сјезд вылын вөлөма 6-10 делегат да на пын-жө вөлөмаөдгөтјас да доклад вөчыөјас: тајө сјезд вылын радөвөјшленјасыс сојузөыс ескө ез-нын вөвны да, вегір ез вөвны сојузлөн актывыс (најөс корнысө везкөдлыөјас вунөдөмаөдө), тајө сјезд вылын везкөдлыө организатсіјагаң представительјас (ОСПС) да овмөс нуөдан вузавыс организатсіјагаң (кооператсіја) представительјас петкөдсісны „уж перестроитөм јылыс“ часөнжынјөна да кык часа докладјасөн (колө чатны, висталисны кооператив да профсојуз уж перестроитөм јылыс). Со, кущөм „перестройкаыс“! Быдса сојузлөн сјезд муніс шленјаслыө вымаңнөсө мобілізујттөг. Тажө абу перестройка, а перестройкасө бјурократалдм. Ставыс тајө мунө парторганизатсіја дінті, а та јылыс огөј сїгналічїрујтөј. Аскрїтіка еша, а сятөг мї профсојузөс перестроїтны ог вермөј.

Артмө, мыј парторганизатсіјалөн могыс:

„Вужвыјөнныс бурмөдны профсојузјасөн везкөдлөмсө“, „пырны профсојузјас уж пыщкө, отсавны везкөдны налыс сузөнтөмјассө да сорөмјассө ужнуөдїгөн“ (парт. VI сјезд).

Профсојузјасын перестройкасө нуөдны не резултсіјајасөн да докладјасөн, а збылвылө промфінпланј: слыс олөмө пөртөм резултатјассө прөверїтөмөн да основнөј хөзәјственно-полїтїческөј кампаннөјас нуөдөмөн.

Сөветјас — кың пролетарїат дїктатура органјас — бөрја каднас сің-жө вөчїсны гырыс уөпөхјас. Мї өнї огөј-нын вермө шуны мыј өїктсөветјас мунөны кулаклы кївыв, мыј өїктсөветса ужалыөјас јїтчөны кулаккөд, кодјас вөвлїны неважөнја кадө. Сөветјас пондїсны јонжыка нуөдны чорыд пролетарскөј клас-

сөвөй виъ да унжыкыс бергөдчисны вөрланө, колхоз-ланө. Векыджыка-кө шуны; мијан сөветјас пондисны вөчны перестројка. Сөмын мијанлы тајө торјыд вывти-на еща. Сөветјаслы өнi, кыч i став пролетарскөј ор-ганізатсіјаслы, партіја векөдлөм улын колө:

а) тышкасны партіја генеральнөј виъ векыда нүө-дөм вөсна:

б) збылыне лоны массаөс организуетьөн, медым наступатны сотсіализм течан став фронт паота да бергны вужсө капіталызмы;

в) областувса условіјө сертi медвојдөр колө жур-нубдны активностсө массалыне вөр фронт вылын.

Олөмө пөртөмсө контролірујтөмөн да проверитөмөн, пролетарскөј аскрiвiка пак-көдөмөн—со кущөм медыжыд мог сөветјас возын.

Мукөдi организатсіјас вылө ме сувтлыны ог пон-ды, не сы понда, мыј најө iчөтжык значењө кутөны да лөоны мөдөикас организатсіјасөн, а сы вөсна, мыј ставсө боотны өтi докладын некычi оз поъ. Сө-мын вiетала потребкооператсіја ыжыд роль јылыне, кодлы колө обеспечитны медвоъда өчередын медколан участокјассө сотсіализм течөмын (ЦК да ЦКК пленум), мыјтор° нөшта мијан абу-на, но быт колө вөдчыны.

Оз поъ ламтөмөн мунны нывбабајас костын уж нүөдөм дiнти, кодi мијан век-на колө медоа слаб участокөн. Нывбабајас костын ужсө нүөдан кампан-нөјас моза. Быдлунја да өiотематическөј уж нывбаба-јас костын партјачејкалөн да мукөд пролетарскөј ор-ганізатсіјаслөн абу-на. Сөмын та вөсна поъө вiе-тавны жеба выдвiженнө вөчөм ужалыне нывбабајасөс векөдлыне органјасө да партіјаө кыскөм. Нывбаба-јас костынуж пыдiпуктытөмыс практика вылын оппортунизм нүөдөм. Став вiиманнөсө организатсіјалөн колө јоотыны нывбабајаслыне культу-

расб да политика төддм лунсб кыпбдм вылө, нывбабабс производство ужб (вöрын, колхозын) котыртбм вылө, унжык нывбабасбс сotsиализм течбм медвозза участокбсб кыскбм вылө.

Гöль jöз да батракбс пöвсын уж

ВКП(б) ОК да ОКК-лөн октябрса öтувја пленум-өн донжалöмыс ме ногөн еща-на вежөс, а сені зев чорыда шуöма: „Батрак да гöль jöз пöвсын уж кыч колхозбсын, сич-жө-і колхоз саын, кöв-і вбли чорыд дйректывабс Крајкомлөн да Обкомлөн, öндö-на нубдöб народнö, кампанейскöй формабсбн, најöс огö-на боевöја котыртö“. (44 л. б.). Тајö еща-на јешщö: кбн-оурö таја ужсö чинтыны да жебмöдны-на старайчöны: „öни-кö-öб öктын опоранс колхозникбс, гöльбсбкбдö нинöмла-нин-і ужавны“. Вескыд-ö лöб тащöм оорытöмыс? Öерт, оз. Та куза ем чорыд дйректыва партја XVI сјездлөн:

„öктын быдлуња уж колхозник вылө мыж-öмөн нубдигөн партјалы колö чорыда вермааны быдсама öкас вичöн, коді игнорлуртö, лбб оз пыд-дй пукты öтка олыгöль да шöркoдöема олысбсб, — тајö овмöсбсбслы отсöг öетöмөн, сöветбсын гöль-бсбслыг асшöра органйзатсја јонмöдöмөн, кооператсјаын да колхоз течан улыса эвеноын öтка олыс-бсбскостын паскыда уж нубдöмөн да најöс колхозö кыскöмөн“. (ЦК отчет куза резолутсја).

Партјалөн XVI сјезд öетис вескыд дйректыва — јонмöдны гöльбсбслыг асшöр органйзатсја сöветбсын, кооператсјаын да колхоз течан улыс эвенобсын. Коді оз пыд-дй пукты ужсö гöль да батрак костын, коді быдлуња ужас оз пыкы на вылө, кöв-і колхоз-бсын — сјjö збыльвылыг нубдöб вескыдвыв ке-жöм, слабмöдö коосö кулаккöд да торкö сы вылө наступајтöмсö, а тазаы сјjö слабмöдö колхоз течан öд. Сöветбслөн VI сјезд аслас решөннöын шуö: „öни-

оан өиктса колхоз төчөмүн медјон опора — колхозса крестана.“ Оз веж ни оз торјод батрак да гөльы асшөра организатсиясө, медоа-нын сјдө рајонјасын, көні абу-на мунөма дорвыв коллективизатсия. Со мыј вөсна і колд чорыда, мыјвыныо кучкыны оппортунизма мөвпјас куца, кодјас лөөдчөны бырөдны асшөр организатсия гөль јөзлыө: колд гөль јөзлыө да батракјаслыө ролсө лептыны выдөжык став мијан нуөдан меропрјатөдјасын.

Гөль јөз да батрак группајас колд котыр-тавыны не сөмын быд өиктсөветын, кооперативын улысса чвеноын, но і колд оаммыны партјачејкајас вескөдлөм улын сувтны пролетарскөј метода уж бердө воц-мөстчөјасөн (иницаторөн) да социализм нога ужөн ужавны кыч вөрын, сјч-жө і колхозјасын.

Партия генеральнөј тујвичыө нежыөјас-көд вермаөм

Ми өні вермам вескыда шуны: Комі областувса парторганизатсия Крајком вескөдлөмөн сувтис партия генеральнөј тујвичө. Војвыв Крајувса парторганизатсия өтувја колоннакөд јитчөмөн ми бостим-нын медвоцза испытаннө Индустріальнөј Выль Војвыв вөсна тышын; јонмис классөвөј бөителност да когнуан вын мијан радјаслөн, јонмис партијалөн авторитет мијан областувса робочөј да крестана воцын. Медвоцзаыө тајдө вонас, натсионал-шовинист да оппортунист вескөдлөмөс јөздөдөм бөрын лөл паккөдөма став чвеноын тыш партия генеральнөј тујвичыө кежыөјаскөд. Ми јонжыка пондөм кучкавын мијанлыө классөвөј врагөс-кулакөс, кодөс војдөрсө сөмын ышөдлісны. Сөрт тајдө сөмын-на заводитөмыс. Мијан емөг-на уна прорывјас да тырмытөмјас. Та јылыө вөлі тырмытөм менам влөталөма докладын. Онөч-на мијан өткымыныс вескыда нуөдөны кулак гама мөвпјас да корөмјас мијан партијаын

оппортуністіческѡй самоток ылѡ уж леѡдыс вѡлі
ѡнѡѡ-на ѡткымын ѡвеноын мїѡан партїѡаын.

Мї огѡ-на вермѡй вунѡбны, медѡа-нын талун, кор
вѡчам Ітогїас мїѡан ужлы—сещѡм фактїас, кыѡ: Удо-
раса веекѡблан уж, кодї мунїс кулак повод улын,
Вїѡнса органїзатсїѡалыѡ Захаровщїна, кор вѡкыдтор-
їас вермѡм пыѡдї ѡетчїсны повѡѡмѡ да Істѡрїкаѡ,
шоїнатыса веекѡблыѡїаслыѡ классѡвѡй козсѡ пыѡдї
пуктытѡм да карса органїзатсїѡалыѡ колан вога стрѡїт-
чан программа тыртѡмсѡ орѡбѡм. Таїѡ шуам неважѡн-
їа торїас, а талунсѡ-мѡй тащѡм фактїасыс абу? Ем,
да нѡшта зев уна. Со, сїїѡ: Пѡдѡельнѡїса трактор
базын заведутыѡ—коммунїст Іванов журнуѡдїс бѡрѡ
колѡм робѡчѡїаслыѡ мѡвпїассѡ, бытѡѡкѡ ез суѡѡын
переч нї сакар да сїїѡн кѡсїїс ѡебны асыс уж вѡч-
тѡмсѡ; Часса трактор базын заведутыѡ аслас їуѡмнас
распуѡѡїтїс став базаса ужалыѡїасѡс да сы вѡсна
программа тыртѡмыс орїс (ужывыѡыс вештѡма да су-
дїтѡма); Помѡсдїнса вельсѡветын їуралыѡ лыѡдѡѡ асѡс
увтыртѡмѡн сы вѡсна, мыї сылы лѡѡ ветлыны ѡїктѡ
їѡзѡс ыстыны вѡрѡ аскѡсїѡѡѡм куѡчаныс; ОІК-са інст-
руктор, кодї вѡлі Іжмаын повѡѡма кѡрвїѡыѡ кулакїас-
лы ыжыѡ вот пукталѡмыѡ да аслас пїѡмѡїаснас,
телеграммаїаснас заводїтѡ бертны: „оз-ѡ-пѡ поч кок-
нїджыка, огѡ-пѡ мї таїѡ полїтїканаѡ најѡс рѡзѡрїтѡ“
(пѡштї кылыѡ-кылѡ таѡ!). Мї тѡдам кѡрвїѡыѡ кулак-
їасѡс да некущѡм кокнѡбѡѡм мїѡан наступѡїтан полї-
тїкаын ог вермѡ леѡны нї оз вермы лоны. А со,
совпартшколаын велѡдыѡ Казаков їорт ветлѡблѡ ѡїктїас-
ѡѡ, проверїталѡ ужїас совпартшколаын велѡдчыѡ
пратїккантїаслыѡ да револутсїѡннѡї мѡвп пыѡдї ѡета-
лѡ оппортунїст сама сѡветїас: кокнїджыка заїтѡч-
нѡїїаскѡѡ, енѡ торкѡї вѡвїассѡ вузавлыны да м. т.
(вештѡма, ѡельдыс ОІК-ын). Мїѡан емѡѡ-на сещѡм
ѡїктсѡветїас, кѡнї партїїеч нї комсомѡлеч абу, кѡнї
веекѡблѡны подкулачнїїас, кѡнї кулакѡ їавнѡ дорїѡ-

ны (Золь, Кулөмдин район). Тажь сөмын торжа фактјас, а быдлунја ужас партјачејкалөн ташөм торјыс абу еща. „Вескыдывв кежөм вөлі да і лоө медыжыд опасноотөн партјяын“ (парт XVI съезд). Та вөсна накөд тышкасөмыс колө лоны пощадатөг. Міжанлы колө, медым быд партјачејка, партјяса быд шлен јонмөдіс асгыс бдізельностсө да збыльвылө обеспечітіс партјя-генеральнөј тујвіч нуөдөмсө. Міжан партјяын емөс уна кыккодагыојас, кодјас кыв выланыс сулалөны партјя генеральнөј туј віч дор, а збыльвылас нуөдөны вескыдывв уж, лібө накөд мірөн олөны. Вескыдывв уж нуөдөмкөд өтывв міжан вөлі да өні ем троцкістскөј ужјас практыкаын, кычі шуөны „шужавыв“ кусынјас. Колан вооа кусынјас јылыө мі јонаһын горһітлім. Міжанлы өні колө кучкавын сіјө выл фактјас кучаыс, кодјас емөө міжан организатсіяын. Тажь фактјасыс кызыныс воһны сетчө, медым организационно-массөвөј ужсө вежны адміністрірујтөмөн, кулаккөд тышкасөм методсө шөркөдөма вылө вештөмөн, вөрлеқөмөн вескөдлөм могыө быдөама пөлөс „штабјас“ организујтөмөн да пріказјасөн ышмөм. Медза характернөја да вескыда петкөдчылөм критікаөн партјя генеральнөј тујвічсө „шужавывоан“, (ферт кычк-і колө вөлі відчыны бөрвылас ачыс кежіс да ісковтіс медлох нога оппортунізмө). Сіјө дороміллөн петкөдчылөмыс (өні вөтлөма), коді вужөреөдіс тротскістјаслыө віқөдлассө да омелмөдчыліс „велөдны партјябс“.

Та вөсна „шужавыв“ контрреволюціоннөј троцкізм петкөдчөмкөд да адміністрірујтөмкөд (фактјасыс Ыбын, Јемдінын да м.) когсө колө јонмөдны. Аслыным радјас пөвсын колө нуөдны дугдывтөг чорыд ког партјя генеральнөј тујвічыө быдөама пөлөс кежөм-јаскөд.

Со мыј вөсна аскрітікаөс кыч шуліс Бергавінов јорт, міжанлы колө лептыны нөшта да нөшта вылө, сотсіализм стрөітан веркө-

сас. Партия генеральнӧй тулвиыы кежы-
жаскӧд кык фронтвылын кога сӧмӧн, вескыд-
вывкежӧмкӧд — кыч мелкобуржуазнӧй
либерализмкӧд, кодлӧн виыыс вайӧдӧ
соцсализм течӧм торкӧмӧ да капитализм
лӧсӧдӧмӧ да кодӧн ия кадынем медыжыд
опасноот сӧжӧ „шужавывсакӧд“ код жас
лоӧны мелкобуржуазнӧй радикализмӧн
(Сталин) код жаслӧн виыыс нуӧдӧ контррево-
люционнӧй меншеви́стскӧй политси́жа да на-
кӧд мӧрӧн олы жаскӧд таӧ козыслоб мед бур условиӧн,
медым обеспечитны решающӧй победа жас, вӧвлытӧм
ӧд жас соцсализм течӧмын.

VI. В-ы-в-о-д-ж-а-с. 1) Партияӧн правльнӧй генераль-
нӧй виы нуӧдӧмӧн да Ленинскӧй национал политика
лучки нуӧдӧмӧн мӧ быд ужын воӧдчим зев гырыс
успех жасӧ.

2) Во жыв краӧ пырӧмӧн соцсализм течӧмлӧн
ӧдыс вывти жона кыптис, мӧ щӧц итчим соцсализмичес-
кӧй Выв Во жыв стрӧитӧмӧ.

3) Кра жком вескӧдлӧмӧн областувса парторгани-
затси́жа сувт с вескыд тул вылӧ — асыс рад жасӧ боль-
шеви́зирутӧмӧ — сылӧн результат жасыс классӧвӧй когну-
дан вын жӧр содӧм.

4) Мӧжан быдмӧмкӧд соцсализм течӧмын став
фронт пагта наступажтӧмӧн жомӧ классӧвӧй ког, та
вӧсна парторганиза́ти́ялӧн мог — нӧшта вылӧжык
лептыны асоыным классӧвӧй (прол. коммуни́стическӧй)
ког нуан выннымӧс, збылыс обеспечитны пагкыда
наступажтӧм капитали́ст элемент жас вылӧ став фронт
пагтала да чорыда кога сны партия генеральнӧй тул-
виыы кежы жаскӧд.

5) Мог жас гырысӧмны, ӧд жас содӧны — мӧжанлы
колӧ вылӧжык лептыны теори́я тӧдӧмлун, боотны
аскиӧ техника да чорыда вескӧдлыны производствоса
быд участкаса ужын.

6) Інтернаціональнōй воспитаннō пагкōдōмōн, національнōй формаа да соціалістическōй пыщкōса культура лептōмōн да јонмōдōмōк кыпōдамвōвлытōм бојевōј штурм вылō став областувса рoбoчōј да ужалыс јōзōс Індустріальнōј Выл Војвыв течōмын!

Колѣгов јорт доклад куѣа „10 вога итогјас да областувса парторгањізатсіјалōн могјас“ карса партсобрањьдлōн пoстaнoвлeннѣ

Колѣгов јортлыс доклад кывзōм бōрын да сы куѣа горнитōм бōрын собраннō индō:

СССР пасталаын овмōс вывті ѓдјѣ кыптōмкōд да пролетарит диктатура јонмōдōмкōд ѓтщѓщ Сѓвет Сојузѣ пырыс Автономнōј Коми областын лоины гырыс достіженнѣјас, кодјас торја-нин содисны област Војвыв крајѣ пырōм бōрын да пролетарскōј руководство област дорѣ матыгтōм бōрын. Вѣрлеѣдōм куѣа вѣтвога план тыртѣма кык воѣн. 1930-31 вога вѣрлеѣзан план областын медыжыд вѣрлеѣчыс организацијадн, Комілесѣн, тыртѣма 100%, 1913 во верті промышленностлѣн валдѣвѣј продукціја содис 252%, јона пазкалѣ промышленнōј предпріятѣјас да тујјас стрѣитѣм (вѣрпїлитан, консерв, замша да кїрпїч вѣчан заводјас, Сыктывкара-а Пїчуг-а кост кѣрттуј, Сыктывкар-а Ухта-а кост автотуј) мундны војдѣр та пастаыс нѣтчыд вѣвлытѣм їзыскательнōј ужјас: їзщѣм, нефт да мукѣдтор корѣдм куѣа; гѣл да шѣркофдем крестана овмѣс котыртѣма колхозѣ 23%, кор 1932 во

вылө планын вөлі шуөма 15%, көңа плөщадә codic 154%; скөт јурлыд 159%; нуөдчө став чельадөс начальнөј школаын велөдөм; грамотнөј јөз лыд 27%-гаң лыбіс 74%-өң. Бөрја 5 воө парторганізатсіја codic 91%; робочөј лыд організатсіјаын тајө каднас 6,1%-гаң codic 25%-өң.

Крајувса комітет да Крај КК актївнөј отсөгөн Комі областувса парторганізатсіја петкөдіс ердө натсіонал-шовїністїческөј руководство да налыс овмөс кыпөдөмын капїталїстїческөј туј. ВКП(б) Крајком да крај КК актївнөј отсөгөн парторганізатсіја сувтїс партїја генеральнөј туј вылө. Тајө уөпехјасөңыс лої воөма партїјалыс генеральнөј тујвїчсө вескыда нуөдөмөн, ВКП(б) лєнінскөј Крајком большевістскөј руководствоын. Тајө уөпехјасыс воөма кык фронт вылын партїјаын медыжыд опасносткөд вескыдыв оппортунізмкөд „шужавыв“ вежнөдлысөјаскөд да накөд мїрөн олыс војтыркөд некущөма мїрытчытөг вермасөмөн. Тајө уөпехјасөң воөма партїјалыс натсіоналнөј полїтика большевік ног нуөдөмөн да натсіоналнөј вопросын медыжыд опасносткөд великодержавнөј шовїнізмкөд, да меставывса шовїнізмкөд да кыкнанторјыскөд мїрытчысөјаскөд чорыда вермасөмөн. Тајө уөпехјасөңыс воөма робочөј, батрак, колхозчык, гөлдә шөркөдөм крестана массаөс став фронт пагталаын чорыда кулак вылө наступajtны мобїлізујтөмөн классөвөј врагјаскөд, вредїтельјаскөд, бјурократјаскөд да мукөд сещөм јөзкөд немжалїттөг вермасөмөн. Карса общөј собраньнө шуө:

1.

Партїја генеральнөј тујвїч вөсна кык фронт вылын—вескыдыв і „шужавыв“ оппортуністјаскөд да накөд мїрытчысөјаскөд—вермасөм чорөдөмөн да лєнінскөј партїја лозунгјас гөгөр ужалыс массаөс пагкыда органїзујтөмөн сотсіалїзм стрөїтан став участокын (коллектївізатсіја, вөрлезөм да кылөдөм, көңа нуөдөм,

промышленнőй стрőителство, кадрјас лőбддм, пром-
финплан тыртм, гом мобілізујтм, культурнőй стрőи-
телство нуддм да с. в.) нőшта чорыдъика став
фронт пасталаыи наступајтны кулак вылő.

2.

Обеспечітны, мед воцő нőшта чőtкőјыка влї
нуддма лєнїнскőй натціоналнőй політїка, петкдны
ердő да травітны великодержавнőй да меставывса
шовїністјасс, кучкыны ползучőй уклонїстјас куца да
прїмеренецјас куца."

3.

Став партїјнőй да комсомольскőй органїзатсїјас-
лн мог—котыртны робочőй, колхознїк, голь да шд-
кофдем креативацс ударнőй брїгадајасő предпрїятчд-
јас вылын да вөркылддан уж вылын, вужны колхоз-
јасын здельнőй уж вылő, őвїтөг ставсő кыскыны сотс-
ордјысдмд да ударнőја ужалдмд, пјатїлетка решајущ-
щőй кőјмдд вольс программа содтддн тыртм вылő,
та мogyс обеспечітны, мед вөркылддм помавны јул 5
лун кежлő да ставнас тыртны 1931 вога вөрлезан
программа; обеспечітны воцő вылő колхозјас котыр-
тм да најсс јонмддм, сетны страналы 8195 тсент-
нєр вузс выј, обеспечітны дїкдз неграмотност
бырддм да тајдн ставнас обеспечітны, мед соцїа-
лїстїческőй економїкалы мїјан странаыи таво-жő фун-
дамент стрőїтм влї помалдма.

Мед олас Лєнїнскőй партїја да сылн Централ-
нőй Комїтет! Мед олас Лєнїн партїјалн вожд Ста-
лын јорт! Мед олас Лєнїнскőй Војвыв Крајувса Ко-
мїтет!

Воцő, Лєнїн знамја улын, вермаоны індустрїал-
нőй Выл Војвыв восна!

Тажö нґагыс колö вежлавны со кущöм опечаткајас

Кымыбöд дґстбök	НґААС ГґЖÖМА	КОЛÖ ЛЫДґНЫ
8	Вывсаыс квајтöд виґын гґжöма: ...Колхозјас течöм кыпыда мунöны.	...Колхозјас течöм кыпыда мунöмын.
25	Вывсаыс нолöда да ви- тöд виґ: ...Нозö нуöдны пар- тґјалыс, ленинскöј натс.	...Возö нуöдны партијалыс ленинскöј натс.
41	Увсаыс 17-öд виґ: ...На- ступајтöм иґöтика личöдö- мысНаступајтöм личöдöмыс...
41	Увсаы 8-öд виґ: ...колхо- зö асвöлаа пырмöсö...	...колхозö асвöлаа пырмöсö...
42	Вывсаы 10-öд виґ: ...крај паста 99,9%...	...Крајса заданнö 99,9%...
45	Вывсаы 6-öд виґ: ...Не- објазательнöј платејјас...	...добровольнöј платејјас...
47	Увсаы 12-öд виґ: ...Тажö воынґын..	...Тажö воынґын...
53	Увсаы 5-öд виґ: ...Зывса... " 4-öд виґ: ...ваводитö... " 3-öд виґ: ...уа... " 2-öд виґ: ...8дарнöј... " 1-öд виґ: ...с 87...	...Вывса... ...Заводитö... ...Са... ...Ударнöј... ...887..
57	Вывсаы 11-öд виґ: ...На- роднöј...	...партијнöј...

Слеса гґжöд јурјас возвылас течалöмабс римскöј лыдпасјас:
кодöс оз ков лыдґны.

✓
ДОНЫС 48 УР.